

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 26 korona.
 Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 6-betűs sor egyenként 20 fillér.
 Minden következőnél 16 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyetemi
 vasútiak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 332.

KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 131.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Kedd, október 20.

Mal számunk főbb közleményei:

- Vezéroltk: Latkóczy.
- Bosznia annexiója.
- Rendkívüli közgyűlés a hídkölcson miatt.
- Az új betegörvény ellen.
- Apponyi beszámolója.
- Kiderült a nagy titok.
- A mozgósításról.
- Megalakult a nőtisztviselők egyesülete.
- Az aradi lóversenyek.
- Török-bolgár konfliktus.
- A nők parlamentje.
- Minos itt Schwarz ur?
- Belgrád tüntet.
- Téma: Leányvélemény a nők mozgalmáról.

Latkóczy.

Arad, október 19

A művelt nyugaton nemrég az volt a hírünk, hogy Magyarországon mindent és mindenkit meglehet szerezni. Csak az ár különböző. Ez a sértő generalizálás bizonyára némi joggal táplálkozhatott a volt igazságügyminiszter személyéből, akinek közéleti pályája, egész a bársonyszékig, a rossz illatu, gyanus színű üzletekben való közbenjárásokból alakult ki. És érv lehetett a rólunk szóló gorombaságra egy régebbi botrány is, amely egy kuriai bírót, az ország legfőbb ítélőszékének tagját kompromittált. De a mikor a Kormos ügy, amelynek számai Aradhoz kapcsolódtak, felejtésbe ment, amikor Polónyi Géza nyilvános működésének fejfáját fölállították, újabb árnyat vet a magyar közérkölcsekre egy kövér, nagyarányú s a legelőkelőbb körökben székelő panama.

Latkóczy Imrét, valóságos belső titkos tanácsost, a magyar közigazgatási bíróság

másodelnökét tiltott üzelmekben érték tetten. A kegyelmes ur patikákat eszközölt ki, igen magas összegekért, a melyeket azonban, úgy látszik még mindig szívesen fizetnek meg azok, akik az ily közbenjárást hasznosítják. A napok óta tartó izgalmas vizsgálatnak, éj-napos kutatásnak ez a közepe. A kegyelmes ur jó előre érezhette a fényét a detektiv-lámpának, a mely a dolgaira világított, mert váratlanul elutazott a fővárosból.

Olaszországnak is volt Nasija, Dániának Albertije, mindakettő Latkóczynál is magasabb rangú vétkes, akiknek erkölcsi foltjai még elég frissen élnek az emlékezetben. A német gyarmatügyekben is történt valami, amit a hatalmas német császár parancsára se lehetett elleplezni. Mindezek fölmentik Magyarországot attól, hogy Latkóczy Imre miatt a külföld előtt szégyenkezzék, magát mentegezni próbálja. Bűnösök mindig voltak és lesznek, nemcsak a mélységben, de a legfőbb rangokban, a hol a csábító alkalom szegődik segítő társul a korrump hajlandóságok melé. Az egyént megdöbbenéssel szemlélheti a közvélemény, azt az egyént, a kinek tiszte az igazság szolgálata volt s akit ez a hivatás, állásának hatalmas tekintélye se tartott vissza az erkölcsi fertőben való hentergéstől. De ebben a bűzös iszapban csak az ő bűntársai vannak vele együtt, akiknek teljes lajstroma még nincs a nyilvánosság előtt. De rendszerre, a közállapotokra ez a szenzációs eset árayat nem borít.

Es hogy az ily ügynek szégyene csak azokat érje, akik abban bűnösök: arra az egyedüli mód a kiméletlenség és az ir-

galmat nem ismerő szigorúság, amely a tettesekkel elbánik. A belügyminiszter nem is vette se tréfára, se kiméletre a dolgot. Maga keresett módot arra, hogy Latkóczy Imrének és társainak bűnét a cselekvés közben, minden kétséget kizáróan megállapítsák. S mivel ebben most már nincsen kétség, — most a megtorlásnak folyamata következik. S kétségtelen, hogy Latkóczyt, ha kézrekerül, nem óvja meg a súlyos következményektől az a cím, a melynek révén a koronához legközelebb állók közé számíthatta magát, és a kisebb-nagyobb rangú büntársaknak nem szerez szabad utat az, hogy ők csak eszközök voltak a patikaszerző közigazgatási bíró kezében.

A magyar közélet jó hírére, tisztaságára megszűnt ez az ur veszedelmesnek lenni. Mert az ilyen dolgok csak addig ártanak, a míg suttognak felőlük, s a míg titokban maradnak. Lassan-lassan kerülnek szájra, és az a véletlen, hogy az üzelmekről a legilletékesebb személyek nem nyernek tudomást, vagy azt nem sikerül bebizonyítani, utszéli pletykákra, vádakra adnak módot: „Hja, Kegyelmes ur, — az más!...” Most már világos és bizonyos, hogy nem más. A kegyelmes urnak se szabad panamázni és ha a valóságos belső titkos tanácsosra rábizonyul a vétek, az se szabadul a leplezéstől és az igazságszolgáltatástól. Az, hogy milyen állást viselt, most már a múlté, és a nyilvánosság előtt csak olyan számba kerül, mint más, aki vétkezett. Ország-világ a tanuja, hogy a botrányt nem akarták eltussolni, sőt finomul szőtt hálót vetettek ki, hogy a hibásak

Leányvélemény a nők mozgalmáról.

*

Szép szóval kezdeném emez írásomat! Szép, hangulatos, sokat ígérő mondatokkal, mert amas ötvösgyűnéhány kicsi leány szellemét idésem, akik alig pár hete mesebeli hamupipóke módjára, elládtak egy szál szoknyában és tintás ujjhegyekkel: — a nőtisztviselőkről szól az énekem. Elindultak, hogy — istenem, nem hogy egy egy mesebeli herceget fogjanak maguknak — ilyen messzire nem terjednek az ő vágyaik, csak a gonosz mostohát, akit mifelénk sorsnak neveznek, akarták magukhoz szelidíteni.

Szép szóval beszélek róluk, de nem elnézéssel. — nem azért, mert nők. Ugy van, hölgyeim, éljen a nembelli egyenlőség és éljenek maguk, akik elszántak, tüzesek, bizakodók és harci kedvűek és isten ugyse nem tehetnek arról, hogy idők multával kedélyüknek eme tulajdonságaiból nem marad meg semmi, mint ahogy elmúlik az ifju üdesség arcukról, lehull a rózsaszínű és barátságos válik a puha, finom és mindenek fölött sima bőr.

Nem tehetnek róla, hogy keserűség lesz a harci kedvből, lemondás a bizakodó hitűkből, hogy szembe fognak egy napon állani veszedelmesen lefelé görbülő ajkakkal a komolyabbja, vállvonogatva a könnyen hívól, de mindannyian csalódottan.

Es ez nem csak az én cinizmusom, ne mondjon engem hitetlennek senki. Itt kavarog nekem is a fejemben az Egyetértés aezopusi meseje. Miért ne lehetnének a nőtisztviselők ama vesszők, melyek külön-külön egy kis érvintésre meghajlanak, sőt el is törnek, de együtt, egy csomóban dacolnak vésszel, viharral, s szembe szállnak mindama emberi gyarlósággal, melyek gátat vonnak az ő törekvéseiknek. Am tudvalevően gömbölyű a föld és mi hiába el tájuk itt nagy büszkén az ósdi kőshelyet, hogy egyesülésben az erő, mert végig gázol rajta, letiporja a sötét világnézet, mely jön... jön felénk fenyegetően, ránehezedik agyunkra és birtokába veszi gondolkozásunkat: ki honnan elindult, oda visszatér.

... Hát elindultak mondem egy szál szoknyában és tintás ujjhegyekkel. Amikor pedig len végig járják az utjukat, csak olyan tintás lesz az ujjuk és csak olyan egy lesz a szoknyájuk, csak olyan kicsik maradnak, mint mikor megkeddték harenkat a sorssal, melyet eleddig sehol meg nem nyertek és amelyet megyerai ők dehog is fognak.

Amin pedig megfeneklik a saját maguk gyöngeségük. Nem beszélvén a férfil tábor gyöngeségéről, kenyéririgységéről és bibliai gőgöségéről, melylyel a nőt alárendelt, magánál kevesebb értékű és azért egyenlő törekvéseiben neveléségen lénynek tartja.

Hadd mondok erre, hogyha tudás is, de nincs igazság nélkül. Hadd mondok rá és inkább kibontom a hajamat és rendelkezésükre bocsátom oh hölgyeim. Tépjék, elbálják, de ismerjék el, hogy gyöngék vagyunk, gyöngék, kicsinyesek, félszerek és mindenek fölött — nők vagyunk. Ideig óráig lehet ámtani, megcsalni azt a szörnyű nagy urat, akit természetnek neveznek, de meghasudtolni sohasem lehet.

Am fujják továbbra is a harci riadót és valósítsák meg szép programjukat, melyben szerepel egymás segítése, tudományos felolvasások, sőt még — uram bocsáss! — táncmulatság is és nem szükséges előre nézni. Nem, csak nézzenek maguk körül mindig, nehogy elveszítsék a talajt lábalk alól.

A talajt, amely csuszós, síkamlós, akárha mint ószi korlá szerepel, melyen pompás ruhába öltözött asszonyaépség sétál, akárha mint a lóverseny pálya, mely felé, ahogyan mondani szokták, tegnap a fogatok díszes sorai rubogtak. Ennyi, amennyit én a lóversenyről tudok és nincs kedvem analógiát csinálni sem a lovak és asszonyok között, akik vagy amik egyformán futnak a start felé és mindegy, hogy egy-egyiknél csak a pályahossz befutását, a másiknál szépségben és díltözködésben való diadalmaszkodást jelent.

Obláth Mariika.

mielőbb beakadjanak. Ebből a külföld is, ha még annyi rosszakarattal van irántunk eltelve, csak annyit olvashat ki, hogy Magyarországon az előkelő emberek között is vannak megtévelyedettek, beteg erkölcsűek, — de a bűneikben a magyar közállapotok nem részeseek.

S ha ez az erélyesség, — a miben nincs kétség — fogja tovább is ezt az ügyet kezelni, akkor ennek a legfrissebb botránynak nem lesz hosszú élete. Maradandó csak az a szenzáció, amelynek titkai vannak. Latkóczy Imrét már tisztán látják, s nemsokára az ügy minden szennyes részlete a nyilvánosság előtt áll. A közigazgatási bíróságnak másik másodelnöke lesz; a társaságokban egygyel kevesebb ur van és az igazságszolgáltatásban egygyel több bűnös. Ennyi az egész.

Bosznia anneksziója.

A magyar delegáció ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 19.

A magyar delegáció két albizottsága tartott ma délelőtt ülést, a pénzügyi bizottság s a négy egyesült albizottság. Az első a közös pénzügyminisztérium budgetjét intézte el, a másikon Burián báró közös pénzügyminiszter nyilatkozott hosszabban a Bosznia annektálása révén aktuálisá lett kérdésekről.

(A pénzügyi albizottsághól.)

A magyar delegáció pénzügyi albizottsága ma délelőtt tíz órakor *Harkányi* Frigyes báró elnöklésével ülést tartott, melyen a közös pénzügyminisztérium 1903. évi előirányzatát tárgyalta. Az első szónok *Rudnyánszky* József báró előadó. A tavalyi határozatokat, melyek a közös pénzügyminisztérium Budapestre helyezéséről s a magyar képviselők alkalmazásáról szólnak, megújítják. Burián báró közös pénzügyminiszter kijelentette, hogy a közös pénzügyminisztérium áthelyezésének kezdeményezésére ő nem illetékes.

Gál Sándor kijelentette, hogy őt nem elégíti ki ez a felvilágosítás.

Wekerle Sándor: A delegáció határozatát a magyar kormány tudomásul vevő és ezt a régi óhaját más kérdésekkel latba fogja venni.

Ezután elfogadták úgy a közös pénzügyminisztérium, mint a számvéviszék költségvetését.

(Bosznia kérdései.)

A négy egyesült albizottság *Barabás* Béla elnöklésével ülést tartott, melyen Bosznia és Hercegovina 1909. évi költségvetését tárgyalták.

Az első felszólaló *Burián* István báró közös pénzügyminiszter volt, aki Bosznia annektálásáról nyilatkozott hosszabban s válaszolt a reformokat, melyeknek célja, hogy az új országokat teljes tartományi önkormányzattal felruhazzák.

A járási bíróságok megtartának s életképesse tételnek. A leendő tartományi képviselőben a lakosság főelemel három kurlára osztanak. Minden felekezet bizonyos számú képviselőt választ. Javaslatainak vezéreive lesz: legyen a lakosság szabad a mozgásban, de erős kormány intézze az ügyeket. A bosznia-hercegovina törvényhozás egyik első dolga a büntető perrendtartás kiegészítése lesz. Meg kell szüntetni a katonai bíróságoknak bizonyos bűnügyekben az illetékességét, külön törvénnyel

szabályozni akarjuk az egyéni és gyülekezesi jogot, a választási törvényt. Az új népképviselőt a jövő év tavaszán megkezdheti munkálkodását.

A miniszter után *Moitsy* Pál szólalt fel.

Örömeinek ad kifejezést ama tény felett, hogy Bosznia Hercegovina közigazgatásában a jövőben változás fog beállni. Magyar szempontból sokkal fontosabb az, hogy a magyar befolyást közigazgatási téren érvényesítsük. A Landesbank osztrák alapítás és akkora támogatást nyer az államtól, hogy a kormány pénzek támogatása van rá is. A magyar ipar ellen irányuló politika épen a magyar közös pénzügyminiszterek alatt követeltet el, akik úgy látszik, nem tudják megukatama befolyás alól kizabadítani, amelynek Bécsben vannak kitéve.

Chorin Ferenc súlyt helyez arra, hogy a király teljes szuverénitására Bosznia Hercegovinára való kiterjesztése joghatályossá csak a magyar országgyűlés hozzájárulásával fog válni, ami abból is kivüláglik, hogy a király a magyar miniszterelnököt törvényjavaslat előterjesztésére utasítja.

Rudnyánszky József báró szerint a miniszternek és elődjének mindig az volt a felelőssége, hogy Bosznia jeglég is, gazdaságilag is elsősorban a bosnyákoké.

Elnök felhívja az albizottság tagjait, hogy Bosznia Hercegovina állandó közigazgatásának kérdéséről ne nyilatkozzanak.

Moitsy Pál felvilágosítási után

Sághy Gyula csatlakozik a *Chorin* által felvetett eszmékhez.

Okolicsányi László az előadó által felvetett ama eszmét, hogy a közös pénzügyminisztérium Budapestre helyezzék át, a legmelegbben pártolja. A magyar pénzügy világ nem akar nagyobb kedvezményt, csak az osztrákokkal való teljesen egyenlő elbánást.

Nagy Ferenc, miután csapatának a szándékából kivonulnak, kérdi, vajon ebből folyólag remélhető-e, hogy a monarchiát terhelő pénzügyi áldozat csökkenni fog? Kérdi továbbá, mi lesz a vasutvonalakkal?

Moitsy Pál felvilágosításul megjegyzi, hogy a csapatok kivonulása arután történt, mikor már a költségvetés meg volt állapítva s így ebben valózást ez a tény már elő nem idézhetett.

(Burián válasza.)

Burián báró közös pénzügyminiszter nem akar polemizálni, csupán arra szorítkozik, hogy az adatok alapján a véleményét előadja. Ismételheti, hogy *germanizáló tendenciáról* szó sem lehet. Tagadja, hogy a magyar közigazgatási érdekeket mostoha elbánásban részesít. A bosnyákországi Landesbank kivételes állására megjegyzi, hogy ez a vállalat nagyon nehéz időközön ment keresztül, akkortájtban keletkezett, amikor a siker kétes volt és a kormányzat helyesen cselekedett, amikor szabadalommal látta el. *Nagy* Ferenc azon kérdésére, hogy mi lesz a vasutvonalakkal, megjegyzi, hogy a kezdeményezés megengedtetett és a jegyzéket a két kormányhoz el is küldték.

Ezután áttérnek a részletekre. Az albizottság az egyes tételeket a *Moitsy* Pál előadó által előterjesztett módosító alakban, amely a Lim területén levő csapatok visszavonulásának megfelelő, vita nélkül megszavazta és az előadó által nyomban előterjesztett jelentést hitelesítette, mire az ülés véget ért.

Rendkívüli közgyűlés a hidkölcson miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 19.

A vashidak munkálatai már néhány hét óta folynak. A hidfeljárók csatornázását, a földmunkákat a vállalkozók megkezdették s ámbár szerződésük szerint, míg az építkezési kölcsön kormányhatóságilag jóvá hagyva nincs, addig a teljesített munkák összegéig sem kapnak előleget, a polgármester mégis már a héten rendezni akarja a kölcsön ügyet.

Megirtuk többször, hogy kétmilliónégy-százezer koronát szándékozik a város felvenni s erre a hidvám jövedelmet köti lefedezetül. A kölcsönt az erre a célra egyesült fővárosi bankesoport nyújtja, amely ma küldötte meg a polgármesternek a hitelnyújtás feltételeit felsoroló értesítést, amely következőkép szól:

Van szerencsénk Nagyságodat értesíteni, hogy alulírott Magyar Jelszóoghitelbank, Pest Magyar Kereskedelmi Bank és Pest Hazai Elő Takarékpénztár Egyesület hajandók vagyunk az Arad szab. kir. város által a Maros folyón át építendő két vashíd építési költségeinek fedezésére felvenni kívánt 2 400 000 korona összegű kölcsönt alapszabályszerű fedezet mellett a város rendelkezésére bocsátani.

Az alapszabályszerű fedezet megállapítása céljából kérjük a város legutóbbi jóváhagyott számadásának, vagyonteltárának, költségvetésének és pótdadó kimutatásának mindegyik intézetéhez leendő szíves megküldését.

A kölcsön biztosításul leendő lesz a városi pótdadó és különösen a két vashíd vámjövedelme.

A kölcsönt három, egyenként 800.000 koronáról szóló kötelezvény ellenében 95 százalékos árfolyamon elszámolandó intézeti kötvényekben bocsátjuk a város rendelkezésére, 50 év alatt évi 5.45 százalékkal 100 egyenlő előleges félévi részletben, vagy pedig 65 év alatt évi 5.25 százalékkal 130 egyenlő előleges félévi részletben leendő törlesztésre.

A város a kölcsönt előre bocsátott és fizetési határnapon eszközölhető félévi felmondás után lejárat előtt is bármikor jogosult visszafizetni, vagy arra a törlesztési részletek bizonyos számában foglalt tőkeösszeg erejéig rendkívüli tőkétörlesztéseket eszközölni. Ily lejárat előtti teljes vagy részbeni visszafizetések csakis készpénzben és a visszafizetésre kerülő tőkeösszeg után számítható s százalékos stornódíj fizetésének kötelezettsége mellett eszközölhetők.

A kölcsön még ez év folyamán folyósítható és számoltassék el, s annak ellenértéke a kölcsönadó intézeteknél a város nevére nyitandó folyószámlára helyeztetik és ezen számláról a szükségelt összegek mindenkor egyenlő arányban lesznek a kölcsönadó intézeteknél igénybevehetőek és pedig oly módon, hogy a 3 intézetnél együttvéve igénybe vehető valuta maximális összege 1908. év folyamán 200.000 K, 1909. évben június hó végéig 200.000 K, 1909. év további folyamán 1.000.000 koronában állapítatik meg, míg a kölcsön ellenérték többi része 1910. év folyamán október 1-ig lesz igénybe véve.

Ezen készpénz összegek után a város javára az osztrák-magyar bank mindenkor rendes váltó.

lésszámitolási kamatlábánál egynegyed százalékkal alacsonyabb kamatot fogunk a városnak megígérteni, kikötvén, hogy ezen kamatmegtérítés 4 százalékot meg nem haladhat. A tőkekamat adó a város terhére fog esni. Jelen ajánlatunkat 30 napig tartjuk érvényben és kérjük annak elfogadása tárgyában mielőbbi becses értesítését.

Magyar jelzálog hitelbank: *Szell*. Pesti magyar kereskedelmi bank: *Lánczy*. Pesti Hazai takarékpénztár egyesület: *Walder*.

Holnap délután 5 órára hívta össze a polgármester a pénzügyi bizottságot s csütörtök délután 4 órakor rendkívüli közgyűlésen a törvényhatóság foglalkozik a bankok előterjesztéseivel.

Az új betegtvörvény ellen.

Az aradi iparosok és kereskedők tiltakozása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 19.

Azok a panaszok, a melyek az egy év előtt életbelépő új betegséglelyző és balesetbiztosítási törvény ellen, annak életbelépése óta szinte állandóan napirenden vannak, éles hangú, szinte elkeseredett felszólalásokban nyertek kifejezést az aradi ipartestület által vasárnap délelőttre összehívott nagygyűlésen. A nagygyűlést, a melyen mintegy háromszáz aradi iparos és kereskedő vett részt, *Steigerwald* Alajos elnök akadályoztatása folytán *Reisinger* Sándor al-elnök nyitotta meg.

Az elnök megnyitóját *Kádas* Lajos dr., az aradi ipartestület titkára felolvasta a kereskedelmi miniszteriumhoz intézendő föltérjesztésnek tervezetét, a mely a munkásbiztosítás ügyének állami kezelésbe vételét kívánja, továbbá azt, hogy annak költségét ne a munkaadókat és munkásokat terheljék, hanem az általános betegápolási pótdó által fedtessék. Addig is, amíg ez bekövetkezik, azt kívánják:

1. Hogy az állami munkásbiztosító hivatal felügyeleti joga széles mértékben fenntartassék.
2. A kerületi pénztárnál alkalmazott tisztviselőkre az 1883. évi I. t. c. rendelkezései rendes úton kiterjesztessék.

3. A munkaadók és a munkások között a paritás az autonóm szervezetben tökéletesen biztosítottassék.

4. Az iparosok és kereskedők járuléka fel ne emeltesék és az esetleg mutatkozó deficitet az államkincstár fedezze.

5. A kereskedelmi és ipari érdekeltségnek az alkalmazottak betegsége esetén az első hat hétre járó táppénz kiutalványoztassék.

6. A magasabb járulék kivétele jogának szempontjából a tanulók nem számíthatók az alkalmazottak közé, így a munkaadók csak öt munkás alkalmazása esetén terhelendők meg magasabb járulékokkal.

7. A pénztárak jelenlegi adminisztrációját már az átmeneti idő alatt is egyszerűsítettessék és a munkaadók a be- és kijelentéssel járó sok írásbeli munkától és az ezzel járó zaklatástól megkíméltessek.

8. Balesetbiztosításra kötelezett vállalatok taxatív rendes úton nyerjenek felsorolást, kivéven a balesetbiztosításra kötelezett vállalatok megállapításának jogát az országos pénztár hatásköréből.

9. A munkaadók előre tiltakoznak a hét napos járulék fizetési rendszer visszaállítása ellen.

Az előadói javaslatot *Klein* Ignác, *Reinhardt* Gyula, az aradi kereskedelmi és iparkamara alnöke, *Czeiler* István, *Reisinger* Sándor, *Kassab* Géza, az aradi építőiparosok szöv-

ségének titkára, *Hönig* Ottó, *Bak* Sándor, az aradi munkásbiztosító pénztár ügyvezető titkára, *Kerpel* Issó és mások szólaltak föl, s végül a határozati javaslatot változatlanul elfogadták.

Kimondották azt is, hogy a miniszterhez terjesztendő memorandumot megküldik támogatás céljából *Barabás* Béla dr. és *Müller* Károly országgyűlési képviselőknek is.

Apponyi beszámolója.

Bosznia annexiója és a választóreform.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 19.

Hosszu várakozás után ma megint miniszteri szó hangzott el a politikai helyzetről. Apponyi Albert gróf kultuszminiszter beszámolót tartott tegnap Jászberényben és ez alkalomból kiterjeszkedett a politikának majdnem valamennyi aktuális és nagyfotosságu kérdésére.

A kultuszminiszter elsősorban saját tárcája ügyeiről beszélt és erősen hangsúlyozta a vallási béke fenntartására irányuló törekvéseit. Érdekes nyilatkozatokat tett ezután Bosznia és Hercegovina annexiójáról és különösen kiemelte azt, hogy a magyar kormány feltétlenül érvényesíteni fogja e kérdésben a magyar korona jogait.

Beszéde végén a választóreformról emlékezett meg Apponyi. Kijelentette, hogy néhány nap, vagy legfeljebb hét múlva a javaslat a Ház előtt lesz és akkor meggyőződhet majd a nemzet arról, hogy a kormány javaslata a legjobb, melyet e nehéz helyzetben, a multak mulasztásai után készíteni lehetett.

Apponyi Albert gróf beszámolójáról itt következik távirati tudósításunk:

Apponyi Albert gróf kultuszminiszter tegnap mondott beszámoló beszédet Jászberényben választói előtt. Apponyi fényes fogadtatásban részesült. Sok képviselő s a függetlenségi páriszervezet számos vezetőembere kísérelte le Apponyit Jászberénybe.

A beszámolót a város főterén egy lombsátorban tartotta meg.

Törvények készenlétben.

— Tárcám csendes munkaközéből — Így kezdte a beszámolót — gyakran ragadnak ki azok az egyéb kérdések, melyek megoldása nemzetünk jövőjére döntő befolyással van. Megemlíthetem azt, hogy készen van az 1908. évi kongrua törvény novelláris módosításáról szóló javaslat, mely ama törvény határozmányait, az állampénztár mininális megterhelésével a katolikus lelkészekre kiterjeszti és egyszerűsíti annak némely feltűnő hiányosságait orvosolja; ép úgy készen van a katolikus autonómiának és a protestáns egyházak dotációjának becikkelyezésére vonatkozó javaslat, mely utóbbi az 1849. XX. törvénycikk 2. §-ának teljes érvényesítését is biztosítja. Ezekkel azonban e törvény 3. §-ának végrehajtását befejezettnek nem tartom, hanem egyidejűleg megindítani szándékozom a lelkészi kongruának méltányosabb alapokra fektetett általános rendszerét, az állam pénzügyi ereje által előnkbe szabott korlátok közt.

Vallási béke.

Igen behatóan foglalkozom továbbá a protestáns teológiai fakultás egyetemi keretben való felállításának, valamint a zsidó vallás szervezetének kérdésével és egyáltalán mind

azon jogos kívánalmakkal, amelyeket az egyházak a paritásos állammal szemben támaszhatnak. — Szigoruan ragaszkodom mindenben a jogegyenlőség elvéhez és így minden intézkedésektől bizton várom a vallási béke fenntartását és beláthatatlan időkre való megalapozását. En több, mint harminc esztendőn át ellenségi férfiú voltam, de — bármily élesek voltak harcain az akkori kormányrendszer ellen — sohasem használtam föl a harcok fegyverét a vallási ellentétek felköltésére vagy kiéleltetésére. Akiben a felelősségi tudatnak csak egy szikrája él, hasonló tartózkodást fog tanúsítani legmélyebb elkeseredettségében is.

Az annexió

A kormányzatunk idejébe eső tények közül egyedül azt akarom említeni, ami legközelebb történt: királyunk uralkodói jogainak kiterjesztését Boszniára és Hercegovinára. A magyar kormány ehhez beleegyezését adta, mert kétségtelen adatokkal bebizonyított előtte, hogy meg kellett tenni ezt a döntő lépést, mely a fennálló hatalmi viszonyokon mit sem változtat, tehát az európai politika konzervatív tényezőit nem érinti, de viszont az általunk birt. hatalmi szférára érinthetlenségét megállapítja; meg kellett pedig azt tenni olyan mozgalmak és események megelőzése végett, amelyek komoly bonyodalmakra vezethettek volna. Ilyenek remélhetőleg most nem fognak bekövetkezni; azok a hangulatok pedig, amelyek ama tartományok közvetlen szomszédságában kissé zajosn nyilvánulnak meg, fényesen igazolják a történetek szükségszerűségét, mert elárulják azokat a jogosulatlan aspirációkat, melyek nagyrészt a helyzet formal rendezetlenségéből táplálkoztak, melyeknek semmiesetre sem engedhetünk volna tért, melyekkel szembeállni később talán nagyobb áldozattal járt volna. A török birodalom pedig, melynek bonyolult alakulását és megerősödését a legnagyobb rokonszenvvel kíséreljük, ezekből a mozgalmakból is levonhatja azt a tanúságot, hogy a Boszniában tényeg nem vesztett semmit, a novíbrsári szandzsákban pedig pozitíve nyer.

Az annexió közjogi része.

Ami pedig az ügynek közjogi oldalát illeti, a magyar kormány feltétlenül ragaszkodik a magyar szent korona jogaihoz ama tartományokra: keresni fogja és meg is fogja találni a jogok érvényesítésének módját; nem mondatott egy szó sem, nem történt és nem fog történni egy intézkedés sem, amely azokat érintené: ilyenhez a magyar kormány beleegyezését sohasem adná. Mindenképen kívánatos lett volna az idevonatkozó kérdések tisztázása, de elég ezek közül reámutatnom ama viszony megállapításának szükségességére, melyben e tartományok területe és kormányzata a magyar állam területéhez és kormányzatához állandó, továbbá a közös megszállás ténye, valamint az 1880. VI. cikk 5. §-a által teremtett tényleges és jogi helyzet kibonyolításának nehézségeire, hogy nyilvánvaló legyen ennek az előzetes tisztázásnak lehetetlensége, mikor a mindinkább közeledő bonyodalmakkal szemben gyorsan és elszántan kellett cselekedni.

A választói reform.

És most végül még néhány szót a választási reformról. Napok, legföllebb hetek választanak el a javaslat benyújtásától; alapelvei nagyrészt ismeretesek — de még kevésbé ismeretes az az adathalmaz, melyre a belügyminiszternek politikai lelkiismeretessége e nagy reformot reá-

épití és amelyből az ő államférfiúi gondolkozása a következtetéseket kényszerítő logikai erővel levonja. A jogok kiterjesztésében tovább megyünk mint az eddigi tervezők mentek, de a sötétbe nem ugrunk; hanem az egyéni jog mellett biztosítani kívánjuk az összesség azon jogát, hogy ésszerűen kormányoztassék és a nemzet azon jogát, hogy megmaradjon magyar nemzetnek. Ha az előbbi rendszer már elkövette azt a rettenetes mulasztást, az ellenzék folytonos sürgetései dacára, hogy 30 éves uralma alatt mit sem tett a politikai jogok kiterjesztésére, ha ezzel a dolgok természetes fejlődését megakasztotta és az országot ezen a téren a fokozatos fejlődés jótéteményétől megfosztotta, most pedig egy rögtönzés szükségére elé állította: úgy nekünk kötelességünk, amennyire csak lehet, a zökkenést tompítani és a folytonosság gondolatát a radikális reformba belevinni.

A lelkes éljenséssel fogadott heszéd után Apponyi és a kíséretében volt képviselők tiszteletére bankett volt, mely után Apponyi és a képviselők visszatartak Budapestre.

Török-bolgár konfliktus.

Háboru küszöbén.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 19

Ha békét akarsz, készülődjél háborura, mondja az ókori közmondás, melyet úgy látszik a diplomácia még mai napig sem koptatott el teljesen. Ugy Törökország, mint Bulgária békés hajlandóságukról biztosítják egymást s a táviró szárnyain a náborus készülődés hírei repülnek világgá. A feszült helyzet valószínűvé teszi, hogy a készülődések, melyek nem a béke jegyében történnek, csak preventív intézkedések, de a villamossággal telt levegőben élő érdekelt felek egyike sem mondhatja oiztosan, hogy nem kényszerül a legrövidebb időn belül hadat üzeni. Nem ők, hanem az európai nagyhatalmak érdekei döntik el a béke sorsát.

Ma érkezett és csupa határozatlanságot jelző hireinket itt közöljük:

Tagadják a mozgósítást.

Párisból jelentik: Naum pasa török nagykövet több újságtudósító előtt kijelentette, hogy kormánya tényleg kész volt arra, hogy az összes elárvezető intézkedéseket megteszi, hogy a mozgósítási terv készen volt s hogy a vasúttársaságok megkapták a megfelelő utasításokat. A tervezett intézkedéseket azonban nem fogantatosították, mert a porta szombt este végre megkapta Bulgária részéről a kért biztosítékokat. 48 órán belül a helyzet a béke tekintetében kitünőre fordul.

Konstantinápolyból jelentik: Az általános török mozgósításról szóló hírek hamisak, a részleges mozgósításról szóló hírek határozatlanok és hivatalosan nincsenek megerősítve. Katonai forrásból származó hírek szerint elhatározták és elrendelték mind a 11 Nizam-hadosztály, valamint az 1, 2. és 3. (konstantinápolyi, drinápolyi és szaloniki) hadtestkörlet tovasságának és ültértségének, továbbá több európai és két kisasiad hadosztály mozgósítását. — Török katonai körök ellenben kijelentik, hogy ez csupán fegyvergyakorlatozás céljából történik, valamint a csapatok létszámának emelése cél

jaból, amennyiben a létszám a legutóbbi elbocsátások következtében tényleg alacsony. A porta ma diplomáciai kérdésködére mindennemű mozgósítást tagadott. Erre vonatkozólag tényleg a mai napig hiányzik minden konkréte jelentés.

Az osztrák kereskedők bojkottja.

Konstantinápolyból jelentik: Pallavicini gróf osztrák magyar nagykövet legutóbbi igen komoly lépésével úgy látszik hatással voltak. A porta komolyan látszik törekedni a mozgalom megállítására. Habár egyes török lapok még nem szüntették be a bojkott revatot és az eddigi agitáció még tart (igy tegnap Valonában meetinget is tartottak es ügyben), mégis számos jel arra vall, hogy a mozgalom esökkenében van és hogy mihelyt a porta erőlyesen megújítja parancsait, az izgalom esökkenni és a bojkott megszűni fog.

Konstantinápolyból táviratozzák: A Jeni Gazetta jelenti Szófiából, hogy a legutóbbi mozgósítási rendeletet visszavonták.

Ferdinánd békét akar.

Párisból jelentik: A Figaro jelentése szerint Ferdinánd bolgár király hivatalosan kilátásba helyezte a francia kormány-nál, hogy a béke érdekében manifesztumot bocsát ki és pedig egy Fallières köztársasági elnökhöz intézendő kézirat alakjában.

A török kormány értesült a bolgár király e szándékáról és ennek köszönhető az az örvendetes fordulat, amely a nemzetközi politikai helyzetben negyvennyolc óra alatt beállott.

Háborus hírek.

Ristováról táviratozzák: Oriási izgalmat keltett, hogy Konstantinápolyból újabb tíz kocsi rakomány érkezett ide lőszerekkel és ágyukkal. A török kormány elrendelte a bolgár határ megerősítését. Azt hiszik, hogy az összeütközés minden pillanatban megtörténhetik.

A ristováci központi bizottság a következő táviratot küldötte Konstantinápolyba:

— Szófiái bizalmi emberünk útján megtudtuk, hogy Bulgáriában a helyzet a háborus megoldás felé gravitál. Tekintettel erre, valószínűnek tartjuk, hogy a háboru nem lesz elkerülhető. Hiviatok egybe minden eshetőségre az összes tartalékosokat, küldjetez ágyukat és lőszereket.

Konstantinápolyból jelentik: Az Ikdam szerkesztője meginterjuvel a Paprikov bolgár hadügyminisztert, aki kijelentette, hogy Bulgária nem akarja a háborut. A lap táviratot közöl arról, hogy a határon a bolgárok bombát mutattak a török katonáknak és ezt kiáltották feljűk:

— Mi készen vagyunk, készen vagytok ti is?

Törökország nem bizik Angliában.

Konstantinápolyból jelentik: A törököknek az angol politikába helyezett renyvelkben való csatlakozása fokozódik, habár a kormány orgánumai, az ifjűörök bizottság és a török sajtó azt még nem akarják nyilvánosan beismerni s az angol politika egyhány védelmezője azt állítja, hogy Törökország bizhat Angliában, mivel erre néve egyezmények vannak. De az említett körökben is mutatkozik a csatlakozás, úgy hogy erről lehetöleg kerülni igyekezzenek a beszélgetést. A Jeni Gazetta vezércikke azt konstatálja, hogy a remény, melyet

Törökország az alkotmány helyreállítása után Európa hatalmaiba helyezett, szétfolyt. Az angol külügyl hivatal kommunikéjét diplomata nyelven írják, hogy a törököknek hízolegjenek és a program keserűséget megédesítsek. A Jeni Gazetta azt véli, hogy Törökország nem fog megkööött kezekkel és csukott szemekkel a konferenciára menni. A Szervéti Funun erősen bírálja a programot. Néhány itteni diplomata, tekintettel az általános helyzetre, kétségbevonja a konferencia összehívását.

A mozgósításról.

★

Kónyi Lejos ur, nyugalmazott honvéd-örnagya a következő levelet intézte lapunk felelős szerkesztőjéhez:

Sokan és sokat írnak a mozgósításról és oly irányban, mintha minden író legalább is külügyminiszter volna, és ezért az egész szakértelem és alap nélküli kombináció.

Mindazon jelenségek, melyekből most következtetnek — ha még oly fontosnak látszanak is — nem irányadók, sőt a nép felizgatásával járván, károsak, mert a mozgósítást egyedül ő Felsége, népeihez intézett proklamációval hirdeti ki, melynek alapján a katonai és polgári hatóságok a már béke idején megállapított alapon járnak el.

Ha már mozgósításról, háboru kilátásról akarnak írni, hálás anyag található ezen előintézkedésekben, melyek a most hivatalban lévő ifjabb generáció előtt sokban újak lesznek, pedig különösen a polgári hatóságokat illeti, mivel az adók kezelését is megváltoztatja. Így az 1880. évi XXVII-ik és az 1887. évi XI-ik törvény-cikk, ennek mikénti alkalmas keresztülvitele, mert ez a mozgósításkor behívottak családjainak ellátási igényeit tárgyalja, de újabb korban alkalmazva nem volt, talán el is évült, pedig alkalmazása már a mozgósítás első napjaiban szükségessé válik.

Továbbá, az 1867. évi Rendeleti Közlöny 1 ső számában közölt LI. t. c. és a fentebb 1880. évi XXVII. törv. cikk, melyekben a keresetképtelenné vált bevo-nultaknak állandó, vagy ideiglenes ellátása van megállapítva.

Epen oly fontos lenne az 1887. évi XX-ik és az 1896. évi IV-ik törvény-cikkben a hadjárat alatt csatatéren, kórházban, vagy uralgó járvány következtében elhaltak családjainak állandó ellátásáról szóló intézkedések ismeretének terjesztése.

Részletesebb utasítás található még az igénykeresetekre nézve az 1887. évi 38. és 42. számú Rendeleti Közlönyben foglalt 7009. és 7407. sz. honvédelmi miniszteri rendeletekben. Különösen a közsegi jegyzőket ajánlanám felvilágosítani és ezen ügytanumányozására buzdítani, mert egy mozgósítás esetén erre nem lesz idő, pedig ez közző, pozitív és nem légvár, mint a mostani mozgósítás tárgyalása.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Kereskedelmi szakelőadások. Az Aradi Kereskedők Köre megfelelő számú jelentkezősek esetén heti három órára terjedő szakelőadásokat rendez a kereskedelmi könyvvezetés és levelezésből. Azok, akik ezen előadásokat hallgatni kívánják, legkésőbb október 21-ig jelentkezhettek az Aradi Kereskedők Köre titkári irodájában. Az élnökség.

Kiderült a nagy titok.

Panamázott a kegyelmes ur.

Latkóczy v. b. t. t. botránya.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 19.

A titokzatos ügyre ma világosság derült és immár megállapítható, hogy az összes eddigi kombinációkat a fantázia szülte. Nincs szó tiltott fegyverkivitelről, se a király ellen tervezett merényletről. Egy magasrangú állami hivatalnok, egy v. b. t. t. panamája rejlik a sűrű homálylyal fedett ügy mögött. Latkóczy Imre, a közigazgatási bíróság másodelnöke jó pénzért patikajogot eszközölt ki egyeseknek a belügyminisztériumban s a nagy port felvert bonyodalmas ügy a kegyelmes urnak egy ilyen vállalkozása körül fejlődött.

Hatvanezer korona provízió.

Néhány nappal ezelőtt megjelent a fővárosi rendőrségen Korbuly Jenő gyógyszerész segéd és feljelentést tett Latkóczy Imre v. b. t. t., a közigazgatási bíróság másodelnöke ellen. Korbuly előadta, hogy Latkóczynak hatvanezer koronát adott át azért, hogy egy patikajogot eszközöljön ki részére, de mivel megbánta, hogy hozzáfordult, kéri a rendőrséget, hogy a pénzt szerezze neki vissza. Felmutatta Latkóczynak az összeget sajátkezűleg irt nyugtáját, mire egy rendőrtisztviselő felkereste Latkóczyt és visszakereste a hatvanezer koronát. Latkóczy a pénzt szó nélkül visszadta.

A házkutatás Darvas Mihály ügyvédnél ugyanez ügyben történt. Korbuly ugyanis a gyógyszerész-jog kieszközöléséért időközben Darvashoz fordult, akinek ugy adta elő a dolgot, hogy Latkóczy segítségét is igénybe akarja venni. Az ügyvéd ekkor lebeszélte őt arról, hogy személyesen keresse fel Latkóczyt és az ő közbenjárásával szerezze meg a jogot.

Midőn Korbuly az ügyvéd kijelentéseit fontolóra vette, nagyon megbánta, hogy már átadta a pénzt Latkóczynak és elment a rendőrségre a feljelentést megtenni.

A törbe esalt kegyelmes.

Egy másik verzió szerint a dolog úgy áll, hogy Latkóczyt törbe esalták. Korbuly ugyanis meggyőződött arról, hogy Latkóczy patika-jogot szokott illő honorárium fejében kieszközölni. Sejtették ezt a belügyminisztériumban is, ahol emlékeztek, hogy Latkóczy igen sokszor megfordult egyes miniszteri tanácsosok hivatalszobáiban és különféle ügyekben járt el. Hogy teljes bizonyosságot szerezzenek, a belügyminisztériumban Korbulyt átadták a hatvanezer koronát, a bankjegyeket azonban megjelölték és abban állapodtak meg, hogy Korbuly a pénzzel felkeresi Latkóczyt és közbenjárását kéri egy patikajog kieszközöléséhez.

Ugy is történt. Korbuly elment Latkóczyhoz, előadta kérelmét és Latkóczy a honorárium átadása után kijelentette, hogy az ügyben eljár és bizik annak sikerében. Mig Korbuly fenjárt, a ház előtt várakozott Krecsányi Kálmán detektívőnök.

Korbuly egy fél óra múlva lejött és közölte Krecsányival a történetet. Ekkor Krecsányi felment Latkóczyhoz és visszakereste a pénzt, amit Latkóczy ellenkezés nélkül át is adott.

Mit mond Darvas dr.?

Egy hírlapíró beszélgetést folytatott Darvas Mihály dr. ügyvéddel, akinél szombaton a rendőrség házkutatást tartott, állítólag azért, hogy a belügyminiszternek egy apokrif levelét nála megtalálják.

— Mivel már ugyanis tudnak mindent, én fel vagyok oldva a becsületszó alól, amelylyel hallgatásra köteleztem magam, elmondok tehát mindent. Én Latkóczyt nem ismerem. Akit én ez ügyben személyesen ismerek, az egy Kretz nevű, volt hajóskapitány. Ez az ember elment Latkóczyhoz és azt mondta neki, hogy egy jogos koncesszió kijárásáról van szó. Latkóczy tárgyalt vele a dologról, mire Kretz elvitte hozzá Korbulyt, aki patika jogot akart magának szerezni. Latkóczy azután átvette Korbulytól azt az összeget, amelyet honorárium gyanánt kikötött. Hogy Latkóczy hány ilyen kijárási ügyet vállalt, nem tudom, azt azonban tudom, hogy több jónevű ügyvédtársam került ilyen ügyek folytán vele összekötetésbe.

Az én esetem a következő: Egy alkalommal beállított hozzám egy nőismerősöm Korbuly Jenő gyógyszerész segédével, aki Budapesten az Eötvös utcában lakik. Korbuly előadta, hogy patikajogot szeretne. A dolognak nincs semmi törvényes akadálya, mert Kretz, akinek nyolcvanezer korona províziót ajánlott fel, megígérte, hogy egy nagy befolyású állami hivatalnok ki fogja eszközölni a jog megadását. Engem azért keres fel, hogy én is járjak közbe a belügyminisztériumban.

— Ha megfelel a valóságnak az, amit Ön mond, válaszoltam, akkor majd meglátom, mit lehet tenni az ügy érdekében.

Korbuly azután elment a belügyminisztériumba, hogy elhozzon onnét egyes aktákat, amelyeket azért nyújtott be, hogy a fővárosban patikajogot kapjon. Az volt a megállapodás, hogy Kretz őt bemutatja Latkóczynak és csak akkor fizeti ki a honoráriumot, ha a jogot már megkapta.

Én érintkezésbe léptem Kretzzel, hogy tisztában legyek és megtudjam, tényleg nem ütközik-e a jog kijárása törvényes akadályba. Ekkor Kretz tudtomon kívül elment Korbulyhoz és azt mondta neki:

— Uram, minek kereszen magán Darvas dr. meg az az asszony? Fizessen ön csak én nekem, én majd elintézem azt a dolgot.

Korbuly ráállt az alkura, amely szerint letesz Latkóczy kezéhez Kretz részére hatvanezer koronát. Az összeg tehát, miután engem és az asszonyt elűtöttek a dologtól, huszezer koronával apadt.

Mikor Korbuly, akit pár nap múlva lakásomra hívtam, nem jött, gyanút fogtam, felkerestem Korbulyt és kérdőre von-

tam. Korbuly megijedt, himezni-hámozni kezdett és ezt mondta:

— Nézze kedves Doktor ur, nekem nem szabad nyilatkoznom, mert a becsületszavamot adtam, hogy hallgatok. Az ön háta mögött történt valami, ki akarják játszani, de én nem akarom, hogy megkárosodjék, tehát az ügyvédi honoráriumot meg fogom fizetni.

Abban egyeztünk meg, hogy ezért fel fog keresni, de ezuttal sem jött el. Ekkor én újabban elmentem Korbulyhoz és figyelmeztettem, ne kövessen el inkorrektiséget, mert baj lehet belőle. Korbuly megijedt, a rendőrségre sietett és kérte, hogy szerezék vissza a pénzt Latkóczytól.

A rendőrség nálam azért tartott házkutatást, hogy Andrásynak egy hamisított ajánló levelét megtalálják, de én kijelentettem, hogy ilyenféle levél nincs nálam és valószínűnek tartom, hogy a levél csak hazug híresztelés alapján került forgalomba.

Latkóczy menekül.

Latkóczy elutazott József-köruti lakásáról. A kérdezősködő újságíróknak a házban azt mondták, hogy a kegyelmes ur tegnapelőtt éjszaka csomagolt és tegnap reggel utra kelt. Hogy hova utazott, azt nem tudják, mert nem szólt róla semmit s a vasúthoz is egyedül ment ki.

A házfelügyelő elmondotta, hogy Latkóczy tegnap reggel tíz darab egyforma cédulát adott át neki azzal az utasítással, hogyha valaki őt keresi, adjon át neki egy ilyen cédulát.

A papírszeleten ez az írás állott:

Dr. Polónyi Dezső

ügyvéd

Károlyi-utca 24.

Latkóczy azt is mondtotta a házfelügyelőnek, hogy aki ide elmegy, az mindent meg fog tudni.

A belügyminisztérium esapdát állít.

A fővárosból éjjel érkezett jelentés szerint a belügyminisztériumban már régen feltűnt, hogy van egy konzorcium, amely kizárólag közvetítéssel foglalkozik s amelynek nagy befolyása révén az elvállalt ügyeket mindig sikerül keresztülvinnie. Tóry Ödön belügyminiszteri osztálytanácsos már régóta szeretne volna a társaságot leleplezni és kapva-kapott az alkalmon, midőn néhány nappal ezelőtt Korbuly utján tudomására jutott, hogy Korbuly Jenő egy patikajog kieszközölése ügyében összekötetésbe lépett Kretz Ferenc volt hajóskapitánnyal és Darvas ügyvéddel.

Időközben azonban meggondolta a dolgot és felment a minisztériumba Tóryhez, akinek azt mondtotta, hogy Miskolcon akar patikát nyitni, van is már befolyásos embere a jog kieszközölésére. Tóry akkor tudtára adta, hogy ez teljesen lehetetlen, mert véget kell vetni a patikajog kijárással sok körül támadt panamáknak. Epen azért kérte Korbulyt, segédkezzék neki a konzorcium leleplezésében. Korbuly erre hajlandónak mutatkozott, mire Tóry elküldte őt egy Augenföld Malvin nevű nőhöz, aki jóbarátságban van Szentgyörgyi Viktóriával, Darvas dr. szeretőjével.

Ezen az uton azután Korbuly megis-

merkedett Darvassal és ennek utján Kretz Ferenczel, aki rokonságban áll Latkóczyval. A dolgot a belügyminiszterium a rendőrségnek is tudomására hozta, mire Boda Dezső főkapitány saját pénztárából hatvanezer koronát adott át Korbulyknak azzal a megbizással, hogy az összeget ajánlja fel Latkóczynak honorárium gyanánt.

Korbuly felkereste Kretzet és vele kocsin elment Latkóczyhoz. Egy másik kocsin követte őket Krecsányi Kálmán detektívönök két detektívvel. Korbuly és Kretz felmentek, Krecsányi pedig embereivel a ház kapuja alatt várakozott.

Fél óra múlva Korbuly és Kretz jöttek lefelé, Korbuly kezében egy papírszeletet tartott. Ekkor előlépett Krecsányi, kivette Korbuly kezéből a cédulát és meggyőződött róla, hogy azon Latkóczy sajátkezű aláírásával nyugtazza a hatvanezer korona felvételét. A detektívek karon fogták Kretzet és az ötödik kerületi kapitányságra vitték, a hol azután később akét növelegyütt az ismert titokzatos körülmények között kihallgatták őket. Krecsányi pedig kezében a nyugtával felment Latkóczyhoz és felszólította, hogy adja vissza a hatvanezer koronát. Ez halálsápadtan, vonakodás nélkül átadta a pénzt.

Ezután továbbra is nagy titokban folyt a nyomozás, mert a rendőrség azt hitte, hogy más panama-ügyek is vannak Latkóczy nevével kapcsolatban. Az eljárás során azonban ez irányban semminemű bizonyítékot nem találtak.

Latkóczy még pénteken elhagyta a fővárost és holléte felől családja minden felvilágosítást megtagad. Latkóczy leánya ma megjelent a közigazgatási bíróság palotájában és Latkóczy hivatalszobájából elvitte atyja összes holmijait. Az eset a közigazgatási bíróság tagjai sorában nagy megütközést keltett.

MEGALAKULT

a nőtisztviselők egyesülete.

Közgyűlés a városházán. — Schwimmer Rózsa a házasságról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 19.

A városháza nagytermében, ahol rendszeren komoly és nagytekintélyű városatyák döntenek a város apró és nagy ügyei felett, vasárnap délután tarka leánysereg gyűlt össze a zöld asztal köré. Az Aradi Nőtisztviselők Egyesülete tartotta meg itt alakuló gyűlését, amelyet alig néhány hét óta készített elő a lelkes feminista apostolnőnek, Bedy-Schwimmer Rózsának és néhány buzgó aradi kollégájának fáradozása.

Alig várt komolyság és biztató lelkesedés kísérte a nőegyesület megalakulását. Délután három órára az egyesület nagyszámu tagjain kívül szép közönség gyűlt össze a városháza dísztermében. Schwimmer Rózsa, a Nőtisztviselők Országos Egyesületének kiküldöttjén kívül a szegedi társaság képviselői is megjelentek a gyűlésen, melyet a temesvári nőegyesület sürgönyileg üdvözölt. Több aradi egyesület is képviseltette magát s az érdeklődők is nagyszámban hallgatták végig a gyűlést.

Spádi Adél a szervezőbizottság nevében üdvözölte a megjelenteket és mondott köszönetet.

Aradi közönség lelkes pártolásáért. Schwimmer Rózsa az országos központ, Juhász Erzsébet szegedi egyesület üdvözlését és buzdítását tolmácsolta. Faragó Rezső, mint az Aradi Kereskedők Körének titkára köszöntötte lelkes szavakban az új egyesületet, melynek szép és öntudatos munkájához sok sikert kívánt.

Az egyesület megalakításának előzményeiről, a szervezés munkálatairól számolt be ekkor Wéssz Berta tartalmas előadásban. Bisdám Helén az alapszabályokat, Gyarmathy Józsefné a téli programot, Oprin Emília pedig a költészet iránymutatást ismertette.

A tisztviselői kar megválasztása következett ezután. Az egyhangú választás eredménye ez:

Elnök Wéssz Berta. Alelnök Göös Aranka. Titkár Taub Aranka. Pénztárnok ösv. Jarmacszy Józsefné. Jegyző Bisdám Helén. Ellenőr Reiner Irén. Könyvtáros Blum Margit. Ügyész Radó Károly dr. Számvizsgálók Kreilly Aranka, Hammerschlag Matild, Argyal Etelka. Háznagy ösv. Fekete Józsefné. Választmányi tagok ösv. Kosztolányi Imréné, Scheid Henriette, Faragó Rezső, Flischer Katalin, Fleiszig Ilonka, Róthmüller Rózsa, Zuber Adámné, Kóczán Jusztin, Schiffer Anna, Stern Nelly, Spádi Adél, Dömötör Ilonka, Gyurits Mariska, Oprin Emília, Klein Aranka, Simon Irén.

A formosságok elintézése után Bedy Schwimmer Rózsa házasság és hivatás címen adott elő érdekes és meggyőző dolgokat a mai leány és a mai asszony feladatairól. Polemizált azokkal, akik a nő egyedüli hivatását ma a házasságban látják. A tények, a kérelmetlen, sokszor fönyörtelen valóság megdöntötték már ezt a hitet. Régebben hivatása volt a nőnek a háztartás, mert csak annak körében végezhetett munkát, házi és ipari munkát. Amint a nő munka terméke piacra került, amint érte pénzt vagy árut adnak, a férfinek mindjárt lefoghatja ezt a munkakört a maga számára és ki mondja, hogy az csak férfinek való, mert a nő hivatása csak a házasság lehet. Mindennek dacára a kereskedelmi pálya ma már igenis hivatása lett a nőnek, amely megélhetést, kenyert biztosít neki s amelyet nem szabad gögösen másodrendű foglalkozásnak tekinteni. Nem összeérhetetlen ez a házassággal sem, sőt éppen a női munka és annak értékelése adja meg a módot arra, hogy a mai boldogtalan, erkölcstelen házasság morális, boldog házassággá legyen. Ha a nő nem lesz kényeztetve arra, hogy a férjben eitarított keressen, akkor a mai házasságnak sok gyötrelme egyszerre véget ér.

A lelkes éljenzéssel és tapsal fogadott előadás berekesztette a közgyűlést, mely után este a Központi-szállodában közös vacsorára jöttek össze a nőtisztviselők. A vacsorán Radó Károly dr. mondott pohárköszöntőt Bedy Schwimmer Rózsa, akinek Aradváros női oly sok hálaival tartoznak. Schwimmer Rózsa a fiatal egyesület és a jelen volt vendégeket éllette kedves szavakban.

Megemlítjük végül, hogy az egyesület a Weitzer János-utcai leányiskolában berendezett csinos helyiségében már megkezdte hivatalos működését. Hetenként háromszor, kedden délután 1/2-2-től 1/3-ig, csütörtök este 7-től 9-ig, vasárnap délután 3-tól 4-ig hivatalos órákat tart. Ugyancsak hamarosan megnyitja az egyesület német és angol nyelvi, gép és gyorsírás, valamint közgazdasági tanfolyamait.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

Az aradi lóversenyek.

A második nap.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 19.

A szombati lóversenyek látogatói némi melankóliával állapították meg, hogy az aradi turfon az idén jóval kevesebb közönség fordult meg, mint akár a tavalyi, akár a tavaszi versenyeken. Ebből a jelenségből azután számosan siettek azt a következtetést levonni, hogy a tömeg játékszenvedélye hanyatlak, a nép kezd örvendetesen megváltozni s a könnyelmű, léhaszórákozások helyett a komoly munka, a tisztességes időöltés felé fordul. Akik azonban tegnap is megjelentek a gyepen, nyugodtan konstatálták, hogy ez a következtetés rossz, a publikum érdeklődése nem hogy elfordult volna a lóversenyektől, hanem ellenkezőleg, nagy mértékben növekedett.

Az autobuszok, gummikerekek és az egyfogatúak csakugy ontották a közönséget. Még automobilon is jött ki látogató és mennyivel többen voltak azok, akik gyalog sétáltak ki. Az órlási területű gyepe minden oldalán zsúfolva volt emberekkel.

Különösen sokan szorongtak a második helyen, de az első helynek is nagy díszítvályt publikuma volt. Az egész nézőtér szemkáprázató színes képet nyújtott, amelyet élénken tarkítottak a tiszták világoskék uniformisa, a hölgyközönség egészen tavaszi toalejtje és a virágos női kalapok.

Egy óra után harangszó jelezte a verseny kezdetét. A legnagyobb érdeklődéssel a simándi nagy akadályverseny elé néztek, amelyben három elsőrangú urlovas versenyzett, míg a többi futamokban csakélyebb volt az izgalom. A tegnapi nap ismét győzelmet hozott Wodianer Béla hadnagynak, aki bravuros lovaglásával a kurticsi díjat és a nagy akadályverseny díját vitte el. A közönség a totalizátor bódéját minden futam előtt felkereste. Ezúttal sokkal több fogadás történt, mint a szombati versenyeken és mivel nagyobb meglepetések nem fordultak elő, a fogadók a verseny második napját általában nyereséggel zárták le.

A vasárnapi versenyek eredményét itt közöljük:

I. Kurticsi díj. Sikverseny. Távoiság: 3200 méter. Első díj: 1000 korona. 1. Horthy Sabolcs Markos, lov. Wodianer Béla hadnagy. 2. Schwaben Durne is báró Peleja, lov. Baich Péter báró. 3. Szpirósi ménes Parnassus, lov. Fesler József.

Tot: 4:12, 10:30.

II. Hadseregi akadályverseny. Távoiság: 4000 méter. Első díj: 1000 korona. 1. Horthy István Coriandolja, lov. Baich báró. 2. Bogáthy Miklós Dormus, lov. a tulajdonos.

Tot: 4:6, 10:15.

III. Eladó verseny. Távoiság: 1800 méter. Első díj: 1200 korona. 1. Sunny Day, lov. Krause. 2. Igazság, lov. Csárán. 3. Hetyke, lov. Wodianer. 4. Carmela, lov. Baich báró.

Tot: 4:15, 10:39.

Verseny után a győtes paripát a bíról páholy előtt elárverezték. A lovat a tulajdonos, Krause vásárolta vissza 1700 koronáért.

IV. Fiakker verseny Első díj: 60 korona. 1. Jankovics György 7. számú bérkocsija. 2. Jankovics Péter 26. számú bérkocsija. 3. Lehota Sándor 9. számú bérkocsija. Totalizátor nem működött.

Simándi nagy akadályverseny. Táv. 4800 méter. Első díj: 1800 korona. 1. Moni lov. Wodianer Béla 2. Bokréta lov. Baich báró. 3. Mirka lov. Krause. A futamban Wodianer győnyörű küzdelem után győzött, de Baich báró

óvást emelt ellene keresztelés miatt. A zsűri hosszas tanácskozás után az óvást elutasította és Wodianert jelentette ki a győztesnek, amit a közönség nagy éljenzéssel vett tudomásul.

Tot: 4: 11. 10: 28

VI. Altisztek gátversenye. Első díj: 50 kor., 1. *Dóczy* Lajos őrmester, Ujbarok. 2. *Tóth* Márton tizedes Pezsdülő.

Tot: 4: 6. 10: 17

A nők parlamentje.

*

Mi lesz a szabadszerelemmel?

Vasárnap délután a városházán tartotta első ülését az aradi nők parlamentje. Hogy mit tárgyalt ez a parlament, azt a komoly tudósításban megtalálhatja az olvasó. Ebben a cikkben azokat az önkéntelen megjegyzéseket, közbeszólásokat, ötleteket szedjük össze, melyek nélkül parlamenti tanácskozás még férfiaknál sem eshetik meg. A nőknél pedig egyáltalán nem.

Abban a teremben, ahol máskor *Avarfy* Géza szokta humortól duzzadó külpolitikai értekezéseit előadni „különös tekintettel a színművészet és a generáció fejlődésére“, most a nők nagy keservétől és harci szózatától visszhangzottak a falak. Amíg az elnöknő a gyűlést megnyitotta, titkon *Atzél* Péter és *Fábián* László olajfestményü arcárait nézték.

— Mi történt itt? — sugta a szomszédom. — *Fábián* László arcáca mintha megmozdult volna.

Odanéztem: a kép csakugyan ferdén állt.

— Mi lehet ennek az oka?

— Egyszerű a magyarázata, mondta egy javíthatlan élcelő. Ez a temérdek szép nő még az arc képeket is mozgásba hozta.

A teremszolgához siettem, megludni: mi történt a képpel?

— Kérem, tegnap nagy takarítás volt itt, — mondta. — A nagyságos polgármester ur azt parancsolta, hogy mindent tisztába kell hozni, mert az a pesti naccsága, az a Wimmer Róza, nagyon szigorú nő. Ezért oszátán szépen kipucoltuk a termet, nehogy...

A szolgál hangja elvezett, amint a szegediek szép mandatárusa, *Juhász* kisasszony megkezdte beszédét; többek között ezt mondta:

— A mi zászlónkra, amelyet most kibontunk...

— A legszebb zászlókat Mareschnól lehet megrendelni, — szolt közbe valaki, ami azonban nem zavarta meg a bájos leányt és tovább hirdette, hogy mi minden van följegyezve a nők zászlójára: egyenlőség, jólét, tes vériség, művelődés... stb. stb.

— Minden föltaálható a programban, csak a szabadszerelem nem, — jegyezte meg egy jelen volt ifju, aki nem annyira a nők ügyét, mint inkább a nőket szereti támogatni.

A szomszédnője, egy, szabadgondolkodásáról ismert kisasszony megfelelt rá:

— A szabadszerelemet nem hirdetni kell, hanem — gyakorolni.

De most csönd legyen: megszólal *Schwimmer* Róza, aki a hölgyek között észlelt palotaforradalmat pompás diplomáciai ölettel nyomta el. Egyenlőség a közgyűlés előtt többen arra szervezkedtek, hogy az egyesület tisztikarát tartalmazó szavazólapról egyiket nevet törölnek. Némelyek megakarták akadályozni, hogy a hivatalos lista változatlanul fogadtassék el. Ezt megtudta a nőapostol és amikor a szavazás következett volna, így szolt:

— Miután örömmel tapasztalom, hogy a hölgyek között igazán mintaszzerű az egyetértés, hát indítványozom, hogy a szavazólapot, *án blokk* fogadjuk el.

Általános meglepetés. *Án blokk*, *án blokk*... Es bizonyosan jó lehet, ha *Schwimmer* Róza akarja.

— Elfogadjuk, *án blokk*! éljen! — kiáltották,

mire a szintén jelenlévő *Bloch* H. cég tiszteletteljesen hajlongani kezdett.

Mintán a palotaforradalmat ilyen szerencsésen elnyomta *Schwimmer*, áttért a nők hivatására. Azonban nem felejtette el a férfiak kötelességét se.

— Ne csak a nő teljesítsen házi teendőket — mondta — hanem a férfiak is.

— Dagasszon is a férfi? — érdeklődtek többen.

— A férfi mindent tehet, — felelte a nőapostol.

— Még söpörhet is? — kérdezősködtek tovább a kíváncsiak.

— Hogyne söpörhetne, csak az a fő, hogy mindig a maga háza előtt söpörjön.

Ami persze a hölgyekre vonatkozik — első sorban.

Boyár.

Belgrád tüntet.

Ostromállapot Ujvidéken.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 19.

A szerb agyarkodás úgy látszik vasárnap tombolta ki magát és a zajos zavargásokba bele is fulladt az ereje. Belgrád népe halált kiáltott ugyan a „svábák“-ra, de a jámbor kereskedők cégtáblájánál egyebet eddig Ausztria-Magyarországból nem foglalt el. A mai nap már sokkal csendesebben telt el s ennek következtében már itthon is kevesebb képzelenséget hordanak össze a mozgósításról. Ujvidéken élénkebb az élet, mert a határra kettőzött éberséggel vigyáz a hadvezetőség.

A belgrádi eseményekről a következőket jelenti tudósítónk:

A háborús örület Szerbiában.

Belgrádból jelentik: Vasárnap este több ezer főre menő tömeg, többnyire fiatal emberek, vonult végig a város utcáin és kiabálva „Le Ausztria Magyarország!“, letépett, illetőleg összetört számos boltcégért az osztrák és magyar kereskedők üzleteiről. Az erős csendőri kirendeltség nem volt képes a tüntetőket szétszórni, mivel azok a mellékutcákban újból gyülekeztek. Este 10 órakor a nyugalom általánosságban ismét helyreállott, csupán a Terrazián tartózkodik még egy kisebb tömeg és a kíváncsiak egy csoportja az ott felállított katonaság előtt. Az est folyamán több letartóztatás történt.

Hol a nagykövet?

Belgrádból táviratozzák: A tegnapi nap rendkívül viharos volt. A magyar és osztrák kereskedők üzletei ellen a tömeg támadást intézett, sok helyen fosztogattak és raboltak. A magyar és osztrák kereskedők nagyon el vannak keseredve, a miatt, hogy a követség nagyon kevés oltalomban részesíti őket. Tegnap a tüntetők elmentek az olasz követségre, onnan a konak elé és viharosan éltették Péter királyt. A király megjelent az erkélyen és a következő szavakat intézte a tömeghez: — Fogadjátok köszönetem lelkesedétek spontán megnyilatkozásáért. Remélem, hogy a becsületes és igazságos ügy győzni fog. Isten veletek.

Midőn a trónörökös is megjelent a tüntetők előtt, az örömrivalgás tetőpontját érte el. A tüntetők ezután elmentek abba a városrészbe, amelyben a magyar-osztrák kereskedők üzletei vannak és meg-

kezdtek a pusztítást, rombolást és fosztogatást. A veszélyben forgó kereskedők között különösen azért nagyon elkeseredett a hangulat, mert *Forgách* János gróf magyart-osztrák nagykövet a mai válságos időkben nem tartózkodik Belgrádban.

Ujvidékről jelentik: Az állomáson tegnap két lokomotívot fogtak el, amelyek széntartályában lőszerket és fegyvert találtak. Elfogtak azonkívül három Németországból érkező vasuti kocsit, amelyben Belgrádba küldött sinek és hidalkatrészek voltak.

A város napok óta valóságos ostromállapotban van. A vasuti hidon a gyalogos közlekedést már napok óta megszüntették. A hid mindkét oldalán erős katonai őrség van elhelyezve. Hat monitor éjjel-nappal készenlétben van.

Csendes nap.

Belgrádból táviratozzák: A mai nap teljesen nyugodtan folyt le, még kisebb tüntetések sem voltak. *Franz* tükér, a *Forgách* János gróf magyar-osztrák nagykövet helyettese panaszt emelt a szerb kormánynál a tegnapi események miatt. *Velimirovics* miniszterelnök és a belgrádi polgármester a csöcselék garázdálkodása felet szólnakozásuknak adtak kifejezést és kijelentették, hogy minden intézkedést meg fognak tenni a történetek ismétlődésének megállítására. A polgármester Belgrád város nevében kártérítést helyezett kiállításba a magyar-osztrák kereskedőknek megrongált üzleteikért és kárukért.

A német katonai attasé, *Massovot* szombaton este Belgrád főutcáján többen megtámadták, állítólag azért, mert kémnek tartották. Egy csendőre le is akarta tartóztatni s csak egy arra haladó ur igazolására engedte szabadon. *Velimirovics* miniszterelnök ma megjelent a német követségen és az incidens miatt bocsánatot kért.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A gyermek. A tavalyi színházi szezon egyik legnagyobb sikerű darabjának *Abonyi* A gyermek című színművének mai reprikét ké: új szereplő tette különösen érdekessé. Szívesen számolnánk be arról, hogy nagy közönség előtt bontott szárnyat egy fiatal és figyelemre méltó tehetség, de bizony a'ig alig volt érdeklődő a színházban s így *Kertész* Dezső debütje külsőségekben nem volt olyan szép, mint amilyent ez a rokonszenves fiú kiérdemelt. *Kertész* Dezső adta *Ujaky* kadé: szerepét megáspó színpadra természetességgel, eredeti kedves felfogással, a fiatalágnak minden fideségével és olyan becsülettel, amellyel, amelyből nagyon szép jövőt jósolhatunk neki. A kevés számú közönség látható meglepetéssel és érdeklődéssel kísérte a fiatal színész vezető szerepben való fellépését és tüntető tapsnyilvánításával halmozta el. Mindig szívesen látjuk igazi tehetség érvényesülését: és hiszem, hogyha *Szendrey* megfelelő módon foglalkoztatja *Kertész* Dezsőt, valamikor még híres színész válik belőle. Új volt özv. *Ujaky* szerepében *Follinus* né, a társulat most szerződött anyaszínésznője. Nagyon szép organuma van, kissé poétikusan beszél, de nem esik túlzásba, erős drámai vénája van és határozott erőssége lesz az anszamblnak. Az előadás nagyon szép volt, *Keszler* elsőrangú alakítása *Radák* őrnagy szerepében, *Hunyady* *Kindermann* kapitánya, *Delly* főhadnagya már méltatott szép alakítások, *Kápolnay* *Jutiska* észrevehető indispozícióval adta a kapitányt, *Körösi* *Juci* *Leontin* szerepében nagyon sok tapsot kapott.

H. G.

* Ferrari Ujvidéken. Az aradi Nemzeti Színház kitűnő tenoristája, lovag Ferrari, szombaton este Ujvidéken koncertezett Rossi baritonistával, a sommershauseni kir. opera tagjával. Szencsics sikere volt Ferrarinak, aki a Mayer-szálloda dísztermében óriási közönség előtt adott első válogatott klasszikus énekszámokat. Szám-talanszor kívánták tőle újabb és újabb énekszámokat és a nagy siker arra bírta a hangverseny rendezőjét, hogy Ferrarit decemberre egy második koncertre szerződítették. Ferrarinak ma már országos neve van és Ujvidék után, a hónap végén Szegeden, aztán Kolozsvárt, Debrecenben és Kecskeméten koncertezik. Partneréről, Rossi baritonistáról is nagy dicsőréttel emlékeznek meg az ujvidékiek és a kitűnő olasz énekes Ferrari többi koncertjén is részt vesz.

* Brazília Az Uránia színház új mosgófénykép összekötötéséről adunk hírt a közönségnek. Új forrásból, csupa újdonságból összeállított műsorokat kap, és ezáltal ismét új vonzerőt gyakorol a közönségre. Az első műsort kedden mutatják be és ennek összeállítása annyira sikerült, hogy a közönség osztálan tetszése máris biztosítva van. Ezyik meglepetésszámba menő újdonság Brazília. Dei amerikának a császárságból köztársasággá lett országa, dugaudag természeti szépségében. Városai, lakóinak sajátos életmódja, szokásai, mind olyan érdekes látványok, melyek lebilincselik a nézőt. Messze világrész érdekességével ismert meg bennünket: ez a kép, és olyan látványosságok juttat, melyek különben ismeretlen maradt volna előttünk. Az új műsor többi száma is külön ismertetést érdemelne, azonban valamennyit külön kellene felemlítenünk, ha azok minden szépségét akarnók megismertetni a közönséggel.

Nincs itt Schwarz ur?

Zseniális szélhámosság.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 19.

Hogy a szélhámosok zseniálitása mily hihetetlen mérvet ölt az olyan nagyvárosban, mint Budapest, annak gyönyörű bizonyossága az a pör, amelyet az egyik fővárosi bookmaker indított egy B. G. nevezetű előkelő ügyvéd ellen, aki most már tisztára csak a lósporttal foglalkozik.

A pörnek, mely jogi szempontból is feltétlenül érdekes, fővárosi tudósítónk értesítése szerint a következő előzményei vannak:

A bookmakerek pesti irodái tudvalevőleg a bécsi lóversenyekre is elfogadnak tétet. Mivel Bécsben a versenyek délután fél 2 órakor kezdődnek, az iroda ajtaját öt perccel fél 2 előtt lezárják, nehogy valaki — aki isten tudja milyen uton villámgyorsan megtudhatta az első futam eredményét — még a start után is fogadásokat köthessen s így egy kis szédüléssel bizonyos nyereséghoz jusson. Az ajtót tehát belülről lezárják, nehogy új fogadók jöhessenek, ellenben azoktól, akik már félkettő előtt jöttek az irodába, még a terminus után is elfogadják a tétet, mert rendszeren annyian vannak, hogy pont félkettőtől nem lehet végezni velük. Ezt bátran meg is tehetik, hiszen azok, akik a bécsi verseny megkezdése előtt már az irodában voltak, nincsenek abban a helyzetben, hogy az első futás eredményét titokban megtudhassák.

Szombaton ismét így történt; az iroda ajtaját félkettő előtt bezárák, az otlélvő fogadókka-
kal azért egymásután végeztek. Az egyik hivatalnok lázasan írta a ticketeket, amikor az asztalán levő telefon hirtelen megszólalt. A bookmaker alkalmazottja erre abbahagyta az írást, a kagyló füléhez emelte, aztán így szólott a rács előtt tolongó, 15-20 főből álló tömeghez:

— Bécsből beszélnek, s egy Schwarz nevű urat hívnak a telefonhoz, aki állítólag itt van önök között. Kik hívnak Schwarznak az urak közül?

Sankise felelt, mire a hivatalnok bekiáltott a telefonba, hogy az irodában semmiféle Schwarz ur nincs. Esután tovább írta a ticketeket s utoljára a B. G. nevű ügyvéd fogadását könyvelte el. Es az ember, akit az irodában jól ismertek s aki rendszeren öt tíz forintot szokott tenni egy futásra, most kerek ötven forintot tett egy lóra. A hivatalnokot ez annyira meglepte, hogy meg is kérdezte tőle:

— Annyira biztos a tipjében?

— Ha nem bíznék benne, nem tennék rá száz koronát, — mondta az ügyvéd.

Hogy a bizalma helyénvaló volt, az fényesen beigazo-
dott, mert a fogadott ló csakugyan elsőnek érkezett be. Ebben nem lenne semmi különös, de a hivatalnoknak utóbb eszébe jutott a rejtélyes Schwarz ur, akit telefonon kerestek s az a gyanu fogamzott meg benne, hogy tulajdonképen nem is Schwarz urról, hanem valami titkos jelzéről volt szó, melyet naiv fővel ő közvetített a bécsi színhámes Budapestén várakozó cinkostársai előtt. A Schwarz ur nem egy élő személyt, hanem egy nyertes lovat jelentett, bizonyos előre megállapított kulcs szerint. Valószínű, hogy a többi futólónak is volt valami hasonló jelzése, talán Grün ur, talán Baer ur, esetleg Salaberger vagy Eppinger ur. A hivatalnok annyira jogosultnak találta a gyanuját, hogy az ügyvéd ellen család címen már be is adatta a főljelentést, mely iránt — főképp a sportkörökben — viharosan érdeklődnek.

HIREK.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 20 án az időjárás: Változó, hideg, elvélve csapadék.

— A görög király Bécsben. Bécsből táviratozzák: György görög király november első felében Bécsbe érkezik, hogy ő felségének hatvanéves uralkodói jubileuma alkalmából személyesen fejezze ki szerencsekívánatait.

— Kossuth szobrának leleplezése. Fényes ünnep keretében leplezték le ma délelőt Rikospotán Kossuth Lajos szobrát, Barcza Lajos szobrász-művész márványba faragott művét. A leleplezésen résztvett Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter, Saterényi József államtitkár, Boda Dezső dr. főkapitány, számos képviselő és előkelőség. A vendégeket százhusztagn lovasbandérium várta a rákospalotai állomáson és kísérté az ünnep színhelyére, a főtérrre. Az ünnepi beszédet Héderváry Lhel országgyűlési képviselő mondotta és Kossuth Lajost, mint a népjogok kiterjesztőjét ünnepele. Utána Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter mondott rövid beszédet:

„Valahányszor egy Kossuth-szobrot emel a magyar hazafiság — mondotta — mindannyiszor ujjaszülletik a függetlenség eszme, amely évtizedeken át Kossuth Lajos személyében volt megtestesülve.”

Harsányi Kálmán esután alkalmi ódát szavalt, majd a Testvériség-dalkör énekével az ünnep véget ért.

— Pap János beszéde. A karánsebesi görögkeleti püspökválasztó gyűlést Pap I. János aradi püspök igen érdekes beszéddel nyitotta meg. A felszólalás békét és az egyház támogatását hirdette, különös hangsúllyal emlékeztetve meg a kormány támogatására.

— Keilő tisztelettel emlékezünk meg és fejezzük ki köszönetünket szeretett hazánk ma-

gas kormányának — így szőlt a beszédnek ez a része, — mert támogatta egyházunkat autonóm jogainak visszaszerzésében azsal a jóindulattal, mely egy alkotmányos ország kormányát jellemzi.

A beszéd, melyet mindvégig hazafias hangon tartott, igen jó hatást tett. Pap I. János ezzel a szónoklatával megcáfolta azt a róla terjesztett híresztelést, mintha ő a román tulsók politikáját helyeselné.

— Szilágyi Dezső siremléke. A kerepesi úti temetőben ma délelőt leplezték le a Szilágyi Dezső hamval főlé emelt siremléket. A kegyeleles ünnep résztvevői tíz órakor gyülekeztek a sír környékén, melyet rendőrkordon zárt el a nagyközönség elől. Ott voltak Wekerle Sándor miniszterelnök, Andrássy Gyula gróf, Gintner Antal, Darányi Ignác Josipovich Géza miniszterek, Imliáz Konrád, Tóry Gusztáv, Hidik János gróf államtitkárak, Lukács László, Fajérváry Géza báró, Barzeviczy Albert, Wlassics Gyula, Pósz Sándor titkos tanácsosok, számos főrend és képviselő. Az ünnepi beszédet Vavrik Béla, a Magyar Jogászegylet elnöke mondotta, aki megemlékezett Szilágyi Dezső nagy érdemeiről, fíradhatatlan tevékenységéről, melyvel mindig a haza javát szolgálta. Beszéde közben lehullott a lepel az emlékről, mely Strobl Alajos egyik legszebb és legpoétikusabb műve.

A beszéd után Wekerle Sándor miniszterelnök tette le pár meleg szó kíséretében a kormány koszoruját a siremlékre. A képviselőház koszoruját Návay Lajos alelnök, a főrendiházét és a közigazgatási bíróságét Wlassics Gyula, az igazságügyminiszteriu né: Günther Antal, a református egyházét Dardnyi Ignác, a Kuriátét Bernáth Géza másodelnök, a koronaügyészségét Székely Ferenc dr., az Akadémiát Barzeviczy Albert, az egyesületét Katona Mór dr. dékán tették le. Ezekon kívül még számos testület és egyesület küldött koszorút a nagy jogász és lángeszű politikus sírjára.

— Véres tüntetések Prágában. Prágából táviratozzák: Ma újabb véres tüntetés volt a csehek és németek között. A csehek nagy tömegben a német egyletek és a németek által lakott házak elé vonultak, az épületeket megostromolták és az ablakokat kövel bedobták. A tüntetők ellen két század katonaság vonult ki. A tömeg szembeszállt a katonákkal, akik kénytelenek voltak kardjukat használni. Igen sok sebesülés történt. Hatvan tüntetőt letartóztatottak.

— Az osztrák delegációból. Budapesti tudósítónk jelenti: Az osztrák delegáció hadügyi albizottsága mai délutáni ülését felbeszakította. A keresztény szocialista delegátusok ugyanis a legénység szoldjára és élszemesítésére megszavazott három millió koronát tíz millióra akarják felemeltetni. A hadügyminiszterium a magyarországi viszonyokra való tekintettel a javaslatnak keresztülvitelét a magyar delegációban lehetetlenségnek tartja s ennél fogva az albizottság ülését felbeszakították, hogy időközben a keresztény szocialistákat indívalyuk visszavonására bírják.

— Megyebizottsági tagválasztás. Szász Farkas urad. intéző elköltözésével a borosjenői járás borosjenői alkerületében egy bizottsági tagsági hely, Lengyel Sándor dr. főszolgabíró elhunytával pedig tauri kerületben egy bizottsági tagsági hely megürösödött. Aradvármegye törvényhatósági bizottsága ezekre a megürösödött helyekre a választást október hó 28-ára, péntekre tűzte ki. A borosjenői kerületben Hunyár Algernon szolgabíró, a tauri kerületben pedig Hanthó Sándor dr. aradi ügyvéd a hivatalos jelölt. Hogy a románok kit fognak jelöltül felállítani, az eddig még nem szivárgott ki. A borosjenői választást Csillag Ignác dr. tb.

főorvos, a ternoval választást pedig *Königsberg* Fidéll gróf fogja vezetni.

— Megölte az izgalom. Budapesti tudósítónk jelenti: Az operában tegnap este a Mesterdalnokok-at adták, amelyben Dalnoki Viktor először jutott nagyobb szerephez. Ebből az alkalomból megjelentek a színházban Dalnoki szülei, Dalnoki Béla és neje Konti Franciska. Az öreg úri aszszony oly izgatott volt, hogy az előadás megkezdése után néhány perccel összeesett és szívzselhüdesben meghalt.

— Kristyóry János ünneplése. Kristyóry Jánost, az aradi kereskedelmi és iparkamara elnökét meleg ünneplésben részesítették barátai és tisztelői szombaton este a Répássy-féle vendéglő helyiségében abból az alkalomból, hogy Kristyóry 30 év óta viseli az iparos tanácskela elnöki tisztét. A társasvacsorán Varjassy Lajos polgármester mondott felkészítő beszédet a napra, akit az aradi ipar fellendítése körül szernett érdeméért még számosan felkésztettek.

— Bizottsági ülések a városházán. Az október 26-iki közgyűlés napirendjére kitűzött tárgyak előkészítése céljából több bizottság is héten ülést tart. Holnap délelőtt tizenegy órakor az autobusz vállalat jövő évi költségvetését tárgyalja a közlekedési bizottság. Az új szülő templom építkezési helyéül kért telek átengedése tárgyában a városszabályozási bizottságnak kell javaslatot tennie s ezért holnap délután négy órakor üléselik. A villamos társasággal megkötendő szerződés elveit a jogi és közlekedési bizottságok szerdán délután 4 órakor tartandó együttes ülésén állapítják meg. Az építkezési és városszabályozási bizottságok az *Urmancey* féle fatelepén lévő gősfűrész felépítése iránt beadott kérelmet tárgyalják.

— Az angol nagykövetség Budapestén. Budapesti tudósítónk jelenti: Sir William Edward Goschen bécsi angol nagykövetség szombaton éjjel Budapestre érkezett. A pályaudvaron a budapesti angol főkonzul várta. Goschen vasárnap délelőtt *Aerenthal* báró külügyminiszterrel tanácskozott, egy órakor pedig a király magánkihallgatáson fogadta.

— Autobusz forgalom a lóverseny napokon. Az autóbussz a két lóverseny napon 3394 személyt szállított a lóverseny térre és 1163 korona bevétele volt.

— Rendkívüli városi közgyűlés. Arad város törvényhatósági bizottsága, október 22-én d. u. 4 órakor rendkívüli közgyűlést tart, a következő tárgyszorokkal: 1. A tanács jelentése a második polgári iskola építéséhez felveendő 404 000 korona kölcsön iránt kötött kötvények jóváhagyása és 2. A Maros folyón át építendő két vízszel költségeinek fedezésére szükséges 2 400 000 korona kölcsön adása iránt beérkező ajánlatok tárgyában.

— A simándi jegyzőválasztás. Nagy idő óta nem volt olyan jegyzőválasztás, mely annyi síbésszé tárgyat képezte volna, mint a ezer novics simándi, amely alkalommal *Niederhauser* Rzsó szintyeli jegyzőt választották meg simándi jegyzőnek, azonban olyan körülmények közt, hogy a választást meg kellett semmisíteni. A törvényhatóságnak megsemmisítő határozata még nem jogerős ugyan, de már javában folyik a versengés a simándi jegyzői állásra.

— Panasz az aradi táviróhivatal ellen. Az alábbi levelet közlésére kárunk föl bennünket: Igen Tisztelt Szerkesztő Ur! Rövid ideje em óta több ízben voltam énytelen a helybeli táviróhivatalban sürgönyfeleladást megfordulni és minden egyes alkalommal megütközéssel tapasztaltam, hogy egy egy sürgöny feleladásánál *doszantán sokáig* kell várakozni. Többektől hallottam és ezt a nevetet csontom én is, hogy egy „aradi” postán ennek nem volna szabad megtörténele és bizony nem igen lehet bele

nyugodni abba, hogy egy „sürgöny” feleladása 25-30 percnél idővesztéssel járjon, még akkor is, ha alig 2-3 ember ad fel sürgönyt. Mi ennek az oka, nem tudom, de úgy gondolom, hogy többek elhatalmatott kívánságának te azok eleget, midőn a tekintetes Szerkesztő urat arra kérem, hogy nagybecsű lapjában ezen mindekenpen tarthatatlan és kellemetlen állapot ellen az illetékes körök figyelmét felhívni és illetve jelen panaszommal teremt az ígyeskedjék. Ez alkalommal felemlitem azt is, hogy a mai, amenny is nagyon ideges emberre egyáltalán, amenny valami kellemes hatásal, hogy a táviróhivatal aajtója — a leggyengédebb bánásmód mellett is — akkora robajjal csapódik, hogy az ember rémülten fordul meg, vajjon nem a szerb-bombázások a várost? Midőn még alkalmankodásomért bocsánatot kérés, maradtam kíváltk tiszteltem kifejezése mellett igen tisztelt Szerkesztő Urnak kész szolgálója: *László Béla* ügyvédjelölt.

— Telekátvétel. A hídépítéshez szükséges földterületeket a katonai és az államkincstártól október 29-ikén veselt át a vegyes bizottságok, melyeket *Lőcs* Rzsó gazdasági tanácsnok és napra hivott össze.

— Hus és kenyérszállítás. A gazdasági szék ma tartott ülésén *Farkas* György mészáros biztosította meg a hus (104 fillér egységárral) *Ternay* Ernő pékmesztért a kenyérszállításával a városi árverbáz részére. *Ternay* 28 $\frac{1}{2}$ fillérért szállítja a kenyér kiűt.

— A város közgyűlése. Aradváros október hó 26-án tartandó rendes havi közgyűlésének napirendjére ujabban a következő ügyeket tűzték ki: A tanács bemutatja az 1907 évi zárszámadást. A tanács bemutatja az 1909 évi költségvetést. A tanácsnek előterjesztése a hat állami elemi iskolának egyszerűsítése ivóvízzel való ellátása iránt. *Vormittag* János kérvénye a sörházi földek hasznobéréinek meghatározása tárgyában. A tanács előterjesztése egy hordóhitelesítő állásnak rendszeresítése iránt s ezzel kapcsolatban *Jankó* Imrénének kérelme jelenlegi javadalmazása mellett ezen állásra való alkalmazása iránt. A magyar kertészek és kertgazdák kérelme az Aradon rendezendő *virágkiállításnak* anyagi segélyezése iránt.

— Birtokcsere. Az aradi törvényssék te lektőlgyvi hatóságánál az elmúlt héten a következő tulajdonjogi áruházasok történtek: *Mester* Mátyas eladja az aradi 6404 sz. tjkben levett *Tehén* utca 8. sz. házat 1400 koronáért *Lipuska* Demeternek. — *Sáirmai* Sándor és neje eladják az aradi 6608 sz. tjkben felvett *Demeter* utca 79. sz. házat 3400 koronáért *Balta* Jenő és *Ujj* Annának. — *Patrán* Anna, *Jósef* és *Regina* eladják az aradi 1483 és 1484 sz. tjkben felvett *Választó* utca 18. és 14. sz. házakat 2800 koronáért *Kenderessy* Károlynak. — *Kása* János eladja az aradi 6948. sz. tjkben felvett 1. lánca földet 1600 koronáért *Kis* Jánosnak. — *Tóth* János és neje eladják az aradi 6359 sz. tjkben felvett *Kovács* utcai szőlőt 1200 koronáért *Hajdu* János és nejeének. — *Hajdu* János és neje eladják az aradi 6359 sz. tjkben felvett *Csorda* utca 51. sz. házat 2400 koronáért *Szoidán* Manuilla és *Arpyelán* Dinának. — *Babics* József és neje eladják az aradi 4512. sz. tjkben felvett *Kovács* utca 21. számú házat 2800 koronáért *Marton* András és nejeének.

— Értesítés. Van szerencsénk a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a közelgő Mindenszentek ünnepére és halottak napjára elvállaljuk a legszebb, a legzöldebb és legdíszesebb elővirág koszorúk, csokrok, keresztiek készítését, sírok díszítését, s a lehető leggyorsabb árak mellett. Megrendeléseket akár *Andrássy* uti üzletünkben, (*Pick* Ernő cég mellett) akár gerendészetünkben (Orczy utca 27. sz. alatt) elfogadjuk. Ezen tisztellettel kérjük óvatosságtól nb. vevőinket arra, hogyha bárki megkeresi cégünk nevében megrendelésért, méltóztatásuk ezt visszautasítsanak, mert mi arra senkit meg nem hatalmatunk, sem nem küldtünk. Kérjük a n. é. közönség becses pártfogását, kiváló tisztellettal *Scherhag Testvérek* művirág kertiészek.

— Perzsa szőnyegek. Perzsa szőnyeg rak-táram Szabadtság tér 10. szám alatt megnyit. *Schwarz* Zsigmond. 3193.

— Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni csak úgy lehet, ha nélkülözhetetlen filizetkeket egy olyan pénzügyintézetnél helyezük el, ahol a postatakarékpénztári kamatnál jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank és Takarékpénztár Részvénytársaságát (Salacz-utca 6. szám.) Ezen intézetnél takarékbetéteket a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig fogadnak hat százalékos betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felemondás nélkül fizetik vissza. 2711.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — *Vojtek* és *Welschnál*. 191

SPORT.

+ Az Aradi Korcsolyázó Egyesület szombaton délután *Tedeschi* Viktor igazgató elnöklésével tartotta évi közgyűlését. Az elnök konstataította a közgyűlés határozatképességét s üdvözölte a szép számban megjelent tagokat. *Neidenbach* Odon jegyző olvasta fel az évi jelentést, amely szerint az elmúlt korcsolya-éviad meglehetősen kedvezően volt. Mindössze 29 korcsolyázó nap volt; a jégpályát 2444 tag látogatta, a csónakázó tavat pedig 845. Mindazonáltal a tagok száma 10-el 191-re szaporodott. Az évi jelentés kismelte az új korcsolyázó pavilon, s az új pálya szükséges voltát, amelyre azonban egyelőre alkalmas telek nincsen. Az egyesület bevétele 5515 koronát, kiadásai 4872 koronát tettek ki; készpénz vagyona az év végén 16 500 korona. A közgyűlés a jelentéseket tudomásul vette és *Szállagyí* György pénztárosnak, valamint a számvizsgáló bizottságnak a felmentvényt megadta. *Baross* Dezső ladványára megbizta a közgyűlés az igazgatóságot, hogy a pavillon egy és más hibáit orvosolja. *Aknay* Andor javaslatára pedig kimondták, hogy a régebbi csónakokat eladják. Végül a tisztújítás következett. *Páris* Lajos indítványára, akit korelnökkül jelöltek ki, a közgyűlés egyhangúan újra a régi tisztikart választotta meg.

+ Az aradi athletikai klub Szabadkán. Tegnap, vasárnap izgalmas mérkőzés folyt a Szabadkán az aradi és szabadkai labdarúgók között. A mérkőzésről a következő hivatalos jelentés érkezett hozzánk:

A kerületi bajnokság egyik legfontosabb mérkőzése folyt le tegnapelőtt délután Szabadkán a „Bácska” Szabadkai Athl. Club és az aradi Athl. Club között. A múltkor Szabadkai „barátságos mérkőzés” után, melyben az aradi csapatból 1:0 arányban vereséget szenvedett a szabadkai csapat előre látható volt, hogy a bajnoki mérkőzés a játék durvaságával lesz teljes. Az aradi csapat, már eleve tartott a brutálisoktól, de el kellett mennie. Az első feleldőben még tartja magát; egy darabig az aradi csapat, de húz perc után javarésze megsejülve visszakerül a léve a bíró részrehajló bíráskodását, elképedve meglátja a jáé-kot s 3:1 arányban vereséget szenvedett ellenfeleitől.

+ A szegedi Athl. Club Aradon. Az aradi Athl. Club harmadik bajnoki football mérkőzése lesz vasárnap délután Aradon a szegedi Athletikai Clubbal.

+ Aradi Posta és Táviró Tisztviselők Sport Egyesületének vasárnap délutáni hazi versenyén a egyesület eredmények a következők: 100 yardos síkfutás junior: I. Szalai Rzsó 11 $\frac{3}{4}$ mp. II. Bodnár J. III. Erdős. 100 yardos síkfutás I. Mittermayer Odon 10 $\frac{1}{4}$ mp. club bajnok II. Duffner János III. Dr. Schuszter Odon. Súlydobás: I. Mezőfalvy Dezsó.

club bajnok 10.98 m. II. Vadász A. dr. III. Lówy J. 220 yardos síkfutás. I. Mittermayer Odön 25 2/5 mp. club bajnok. II. Schuzter Odön. III. Steinfeld Géza. Gerelyvetés svéd gerelyvel: I. Mezőfalvy Dezső 45-95 club bajnok. II. Szankóczy Odön 42 10. III. Zalay Sándor. Egynegyed mértföldes síkfutás: I. Duffner János club bajnok. II. Mittermayer Odön. III. Zalay Sándor. 1 angol mértföldes gyalogás: I. Szűsz J. 9. p. 22 mp. club bajnok. II. Bodnár J. III. Bródy. Diszkosz vetés: I. Mezőfalvy D 35 m. club bajnok. II. Zalay. 1 angol mértföldes síkfutás: I. Duffner János 5 p. 38 4/5 club bajnok. II. Knizse Imre. III. Ferenczy István IV. Löbl József, 12 induló. 220 yardos síkfutás postás tisztviselők részére I. Madarász Béla 26 háromötöd. II. Erdélyi Ferenc. III. Kovaly Géza.

Angol-kór.

Ami kiváló és koncentrált táplálék, amely a SCOTT-féle Emulsió-ban foglaltatik, táplálja a csontokat s azokat keményekké és egyenesekké teszi. E szer hatása alatt a csontokat körülvevő hus egészséges és szilárd lesz.

Az általános egészség a SCOTT-féle Emulsió

hatása alatt, rohamosan javul és az angolkóros gyermekek époló rózsa és viruló arcszint kapnak, mint az egészségesek. Az orvosok állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsió

használatát. 5816
Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.
Kapható minden gyógytárban.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védőjegyét — a halászt — kérjük figyelmeztetni.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A vasúti tarifákat felemelik. A *Hitel* című közgazdasági lap írja: A magyar kormány komolyan foglalkozik a vasúti tarifák felemelésével s a célból különböző javaslatokat és tervezeteket készített elő. Ezeknek egyike, a *díjkedvezményeknek lehető megszűritése és megvonása a tarifabizottság és a közlekedési tanács legutóbbi üléseiben nem talált kedvező fogadtatásra, mert az érdekelt iparágak egyike sem hajlandó a másik előnyére az eddig élvezett díjkedvezményekről lemondani s főleg az exportban fennálló kedvezmények megvonása a legnagyobb mértékben veszélyeztetné az illető iparágak versenyképességét. A kormánynak tehát más megoldási módok után kellett néznie, hogy az államvasutaknak a beruházások s az illetmények javítása következtében száporodó kiadásait ellensúlyozhassa. A díjképzés tudvalevőleg az egységtételből, a kezelési illetékből és a szállítási adóból történik. Az egy ségtételek emelése hosszadalmasabb előmuveleket tett volna szükségesnek, amire azonban a kormánynak nincs ideje; a kezelési illeték már amugy is elég magas, úgy, hogy a kormány az áruszállítás után járó szállítási adónak felemelését tervezi, mint a mely szerinte nincs arányban sem a személyszállítási adóval, sem a külföldi adótervekkel. A társasági adója ma a vitelbér 5 százalékára és a kormány ezt az adót még egyszer annyira, tehát 10 százalékra akarta felemelni és ezért érvelt a legutóbbi vasúti ankétna *Saterényi* államtitkár a szállítási adó fentartása mellett.*

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny tájékoztató tudósítása. —

Budapest, október 19

Kínálat, vételkedv korlátolt, változatlan áruk.

Az áruk 50 kilonként számítva:

	Déli zárlat	2 óra zárlat
Búza áprilásra	12.06—12.07	12.11—12.12
Búza októberre	11.91—11.92	11.94—11.95
Zab októberre	8.50—8.51	8.51—8.52
Rozsa októberre	9.70—9.71	9.72—9.73
Tengeri májusra	7.46—7.47	7.55—7.56
Rozsa áprilásra	10.06—10.07	10.14—10.15
Zab áprilásra	8.51—8.52	8.57—8.58

Zárul 5 órakor:

Centrik hitelrészvény 630.25

IDEGENEK ARADON.

— Október 19. —

Fehér Kereszt szálloda. Stern Hugó fakereskedő Temesvár. — Baróti Samu bankosztályfőnök Budapest. — Salamon Dezső utazó Budapest. — Dávid Rezső utazó Bécs. — Braun F. utazó. — Langer Salamon kereskedő Agrár. — Fischer Béla utazó Bécs. — Tóth Mihály dr. földbirtokos Szeged. — Pollák Ignác kereskedő Kassa. — Szmoly Sándor igazgató Zalatna. — Stern Ferdinánd utazó Bécs. — Wittenberger Sándor igazgató Orményes. — Rác Károly és bandája zenészek Debrecen. — Buzás Pál járásbíró neje Szeged.

Központi szálloda. Reiter Emanuel utazó Szombathely. — Ferster Emil utazó Budapest. — Fidecsky Barna földbirtokos Budapest. — Kalmár Vazul mérnök Budapest. — Hammer Gábor dr. szelgábró Nagyhalmagy. — Bolyos József főszolgabíró Borossebes. — Barsy Kálmán huszáronkéntes Budapest. — Vass Gyula dr. ügyvéd Budapest. — Merer Armin kereskedő Szeged. — Klau Dezső utazó Budapest. — Palágyi Dezső rendőrfelügyelő Budapest. — Polacsek János urasági inas Budapest. — Biedermann Lajos utazó Budapest. — Bak Oszkár utazó Budapest. — Erdélyi Ignác mérnök Budapest. — Gutmann Viktor utazó Budapest. — Armuth Márk utazó Kolozsvár. — Spuhr István építész Budapest. — Széchenyi Viktor gróf Székesfehérvár. — Szemere József utazó Budapest. — Mayer Gyula utazó Budapest. — Csiky Dezső földbirtokos Seprős. — Barkasy Kálmán földbirtokos Borossebes. — Fem Mór utazó Budapest. — Porgosz Mihály utazó Budapest. — Fremd Sándor utazó Budapest. — Baich Iván báró földbirtokos Budapest. — Böhm Mihály gyáros Nagykikinda. — Hellinger Adolf utazó Bécs. — Weisz Adolf utazó Bécs. — Weisz Vilmos utazó Bécs. — Stern Lipót utazó Budapest. — Verdner Ede utazó Bécs. — Konrad Gusztáv utazó Bécs. — Veinlih Ferenc utazó Bécs.

Pannónia szálloda. Miolics Amel főjegyző Csánáfalva. — Palágyi Kálmán birtokos Matyasföld. — Jenovics Milán földbirtokos Battonya. — Lung Péter birtokos Battonya. — Feisemann Rezső utazó Budapest. — Angyal Győző kereskedő Szeged. — Erdélyi J. kereskedő Zombolya. — Sarok Jenő hadnagy Nagykikinda. — Berger Karoly utazó Bécs.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1908. évi október hó 20-án:

A) bérlet.

A) bérlet.

Parasztbecsület.

Opera. Irta és zenéjét szerette: Mascagni.

SZEMÉLYEK:

Santuzza	Wlassák V.	Alfio	Ladiszaiy J.
Turridu	Ferrari A.	Lola, neje	Zalay Margit
Lucia, anyja	Csilag Sz.	Kocsisok, nép.	

Ezt megelőzi:

Pajkos diákok.

Víg operette 1 felvonásban. Irta: Braun J. Zenéjét Suppé Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Geiger	Polgár S.	Artal mester	Fatudy K.
Brand	Zalay Margit.	Lizi	Wlassák V.
Frinke	Sz. Rontay B.	Fleck	Leövey Leo.

Kedvete este 7 óra föl érzékes.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Teljesen új műsor.

Szenzációs képek.

Műsor 1908. október hó 20-án kedden:

1. Ajánlott szolgáló. Bohózat. — 2. Halás koldus. Életkép. — 3. Két zsebtolvaj. Kacagató. — 4. Olasz dráma. Dráma. — 5. gyémántablók. Szenzációs új felvétel. — 6. Ártatlanság hatalma. Életkép. — Középtengeri ut. Természet után. — 8. Brazília. Természet után.

Minden előadás alatt katonasene játszik. — Cukrázása

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

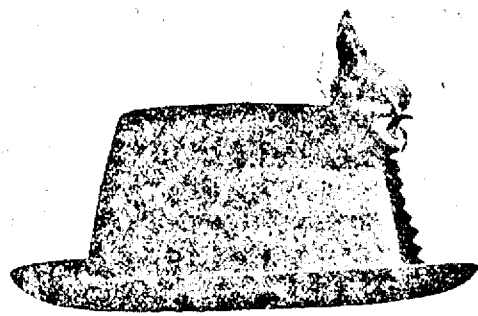
NYILTTER.

Ne mulassza el!

Meglepő szép őszi kalap újdonságaimat kirakataimban vagy üzletemben megtekinteni.

Állandóan újdonságok!

Elősmert jó árak. Olcsó fix árak.

Alapított 1860. Állami távbesszélő 213.

MÜNZI.

elsőrendű fehérnemű. kalap és uri divat üzlet

— ARAD. —

Állami tisztviselők szállítója. — A. cs. és kir. 38. gy. ezred tisztikarának szállítója. 171

Mindeddig felülmulhatatlan!

Csak akkor valódi, ha a háromszögű üveg a csatelt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

A Maager W.-féle valódi tisztított

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
fehér . . . . . 3 kor.

Maager Vilmostól Bécs. 3276

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN, III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldözöttek.

Női kalap divat szalon!

Van szerencsém a nagyszerű hölgyközönség tudomására hozni, hogy válogatott izlést

modeljeim

az őszi és téli szezonra megérkeztek.

Dusun felszerelt raktáram által abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy egy a legkényesebb, mint a legszerényebb igényeket tudom elégíteni. Számos látogatásért esd

Grünblatt Antónia

Arad, Szabadság-tér II., I. em.

(a Gültek húscsarnokkal egy házban.)

Gyászkalapok a legrovidebb idő alatt elkészülnek

Felhívás!

Alulírott, Gyorok és Ménesen, a község belterületén (főut)

közvetlen a motorvasuti megálló mellett

fekvő szőlő kertjeimet villa vagy családi házhelyekül parcellánként eladni szándékozom.

Ezen kertek minden pontjáról **gyönyörű kilátás** nyílik a szemben elterülő **szőlős és erdős hegyekre**, és a hegyaljai községekre.

Tekintve, hogy a hegyaljai motorvasut és az államvasut élénk összeköttetéssel, valamint erősítő kitűnő hegyi levegője Gyorok—Méneset Arad legkedveltebb nyaralóhelyévé tette; ezen szőlőskertek kis családi nyaralók létesítésére különösen alkalmasak.

Felhívom mindazokat, kik egy ily parcella megvétele iránt érdeklődnek, hogy ebbeli szándékukat vélelem tudatni, illetve magukat előjegyeztetni sziveskedjenek; mely alkalommal a feltételekről is közelebbi felvilágosítást nyújtok

1115 m ²	1136 m ²	1551 m ²
I.	II.	III.

Szőlőkert a 18. motorvasut megállónál.

VOJTEK ALAJOS,

Vojtek és Weisz cég beltagja.

Szőlőkert a 17. számú motorvasut megállónál.					VI.	VII.	VIII.	IX.	XII. 910 m ²	
Hegyaljai motorvasut	II.	900 m ²	III.	675 m ²	1116 m ²	1116 m ²	1116 m ²	1116 m ²	X.	XI.
	I.	810 m ²	675 m ²	675 m ²	675 m ²				760 m ²	798 m ²

Olcso árak!

Van szerencsém a tisztelt közönség b. tudomására adni, hogy évek óta fennálló

Cipész raktáromat

saját készítményű cipő nagy raktárral kibővítettem.

Raktáron tartok mindennemű **ur-, női és gyermek cipőt** a legnagyobb választékban, melyet a legjutányosabb árban fogok a t. közönség rendelkezésére bocsájtani.

A nagyérdemű közönség eddigi b. bizalmát továbbra is kérve Tisztelettel

Weisz Márton

cipész mester 3316
Arad, Deák Ferenc-utca 4.

Olcso árak!

Használt építőfa

Több vagon egészséges, használt építőfa **olcsón eladó.**

Hopp Károly

Széchenyi utca 5. 3340

MESÉS SZÉPSÉG

Gyönyörű fehér tiszta arczbőrt

el lehet érni a világhírű Hajós-féle

ARADI

IBOLYA-CREM

használata által.

Ara egy tégelynek I korona.

Óvakodjunk utánzatoktól.

Lábizzadás, kéz- és hónaljizzadás

ellen páratlan jó hatású és legújabb találmányu szer a

PEPPÓ

egy párszori ecseteléssel, különösen nyáron az oly kellemetlen izzadást azonnal megszünteti.

Ara egy üvegnek I korona.

Kapható a készítőnél:

241

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában

Arad, Andrassy-tér 22., megyeházzal szemben,

továbbá minden gyógyszertár, illatszerüzlet és drogeriában.

Van szerencsénk a t. közönséget értesíteni, hogy

cser és bükk hasáb tűzifánkat

száraz minőségben, tömören kirakva, detailban fél öl (2 ürméter) mennyiségtől felfelé árusítjuk, minden fél öl tűzifához egy köteg puhafa alagyujtót szolgálunk ki díjmentesen.

Laendler Aladár

aradi gőzfűrés és fakereskedése. 3363

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI ÜVEGCISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAI-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 525.

1908. október 21-én, szerdán, megkezdí üzemét.

Elvállalja: Csiszolt és sima tükrök, rézbe- feglt és egyéb művegezesek, modern kirakat berendezések, edzett üvegtáblák, velencei tükrök stb. gyors és jutányos elkészítést. Régi tükrök új fonsorozása mérsékelt árak mellett.

3341

A hölgyek tudják legjobban, mily fontos a **szép üde arc**, mily hatalom és kincs az, mily előnyökben részesül egy szép nő.

Szépnek lenni azonban nagy feladat, nem elegendő, hogy valaki csinos, fess, megnyerő külsejű és kedves legyen, hanem a legfontosabb, hogy az arcbbre tiszta legyen.

A nők tudják ezt és azért igen nagy gondot fordítanak az arcbbor ápolására és a szépség emelésére.

A Földes-féle Margit-Creme

az egyedül valóban 6-8-szori használat után eltávolít kiütéseket, pattanásokat, szepit, májfoltokat és az arcot hófehérré teszi.

A Földes-féle **MARGIT-CREME** páratlan és csodás arc-szépítő és a szépséget megőrző hatását mi sem bizonyítja fényesebben, mint azon körülmény, hogy a Wienben rendezett „Ausstellung für Moderne Gesundheits und Schönheits pflege” nagy aranyérmét és diszoklevelet nyert.

A **MARGIT-CREME**, miként azt számos vegyvizsgálat igazolja, ment minden káros anyagtól és így az arcot bármily ideig használják is azt nemcsak nem rontja, hanem késő öreg korig ifju üdeségében tartja meg.

Készíté:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Kapható az egész világon. Ár 1 korona. 281

APRO HIRDETÉSEK.

Október 10.

Bocsásson meg ezen a napon történt hallatlan vakmerőségemért, de bolond voltam, szeretném jóvá tenni azt, könyörgöm, hogy adja tudtul post. rest. „Harang 7” jellege alatt a megismerkedés lehetőség-e és hogyan. Szőke. 3351

P. Franka

bánatos szép szőke özvegy. Levele van főpostán. Üdv. Birtokos. 3352

Eladó:

100 hektoliter nagyobbrészt furmin, rizling és Mézes szőlőkből szűrt kitűnő minőségű hegyi bor, gyengébb bor vegyítésére igen alkalmas. Herczegh Lászlónál Arad, Magyar-utca 1. 3350

November 1-re

6 szobás lakás kiadó. Thököly Imre utca 52. 3349

Ügyes segéd,

ki egyben kirakat rendező is, felvétetik. Rosenblüh H. és Társa divatüzlet. 3348

Egy jó megjelenésű

tisztességes leány pénztárosnőnek felvétetik. Cim a kiadóban. 3356

Krausz Paulin, Színházépület

ajánlja 100000 kötetes magyar, német, francia és angol kölcsönkönyvtárát, vidékre legmondosabb kiszolgálással. Tanuló ifjúság havonként 80 fillér. Divatlapok, folyóiratok, Tolnai világlap képviselője. 995

Levelező—Könyvelő

családi körülmények miatt állásomat elhagyni kényszerülve, keresek magam helyett jelenlegi állásomba, egy kereskedelmi végzettségű, gyakorlati bíró levelező-könyvelőt. Leveleket B. O. alatt a kiadóba. 3242

Pörkölt szalonna,

légenszáritott, kapható Rauchbauer Nándornál Ujszentannán 130 koronáért métermázsánként. 3111

Alapos czimbalom tanítást ad

kezdőknek és haladóknak Móra János, ki az orsz. zeneakadémián vizsgát tett. Lakása: Beresényi-u. 20. szám. 3266

Bérházat

lehetőleg belvárosban keresek megvételre. Ügynök kizárva. Ajánlatok a kiadóba kéretnek. 3301

Ügyes segéd,

ki a vegyesáru szakmában jártas, alkalmazást nyer Weisz Móránál Székudvaron, hová az ajánlatok igényekkel együtt küldendők. 3323

Egy teljesen új pianó

jutányos áron eladó Neuman Antal zongorakészítőnél, József főherceg-ut 6. szám. 2959

Üzleti könyvek:

strazzák, másoló-könyvek stb. legnagyobb választékban. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. 3161

Meidinger kályha részek

beszerezhetők Juhász István lakatosmesternél Aradon, Telefon 480. 3191

Fürdőszobával

ellátott udvari kertű lakás Orey-u. 22. sz. a. kiadó. 3354

Vegyeskereskedésembe

egy fiatal segédet azonnali belépésre keresek. Ugyanott 3 métermázsas szép pörkölt szalonna olcsó árban eladó. Brandelss Henrik Sigmánd. 3355

Szövet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk remek választékban

Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület. Vidékre mintákat készséggel küldök.

Permetező javítások elfogadtatnak

M. kir. szabadalmazott

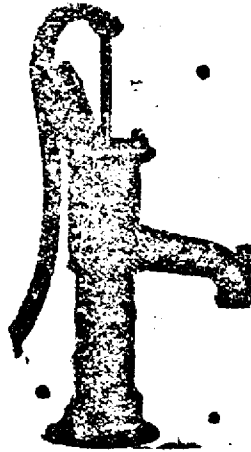
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőségű gummi csövek legolcsóbb gyár árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlő magvak héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbíthatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéseért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közégeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gép jó működéséért 3 évi jótállás (ingyen javítás), hozzá való országos egység-szavak és a legjobb minőségű belüli gummirozott kendercsövek legolcsóbb árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő és szivattyu készítő. 331

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.

Telefon 633.

FISCHER ÁRMIN

szobafestő és mázoló
Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig elvállal munkákat ugyanolyan helyben, mint vidéken. 1905

Hair regenerator.

Ártalmatlan készítmény, mely az ősz hajnak eredeti színét adja vissza. Nem festék, hanem a gyökerekre ható készítmény, melytől a haj puha selyem fényű és ugyanolyan színű lesz, a minő az eredetileg volt, korpa képződés megakadályozódik, ugyszintén a haj hullása is, nem piszkol.

Ára 2 korona. 371

Földes Kelemen

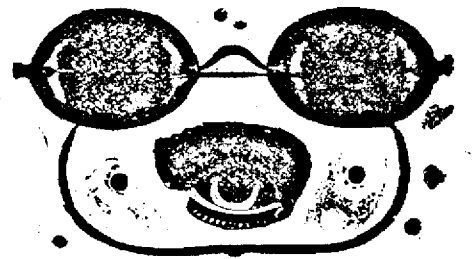
gyógyszertára Aradon.

Elsőrendű látszerész üzlet.

DICK SAMU

órák és látószerek

Arad, Andrásy-tér és Weitzer János-utca sarkán

Elad és javít mindennemű órákat 30 évi jótállás mellett a legolcsóbb árakon. Raktáron tart mindennemű színházi látószereket a legkülömbözőbb kiállításban, legismertebb orgonettek, orrcsipek és szemüvegek, arany, ezüst, nickel és tekeréskorona csont keretekben, legjobb üvegekkel.

Nagy raktár sűrűségi fokmérőben, bor, must és szesz részére, továbbá mindenféle hőmérők, mindennemű kivitelben. 333

Szemüvegek és orrcsipek orvosi rendellet szerint azonnal készíttetnek.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szépséghibával rendkívül olcsón.

2 féle alsó lepedő

varrás nélkül már szegélyezve. Bőr erős minőség, szép fehér darabja 2 korona 80 f. Továbbá tiszta cérna fonálból, rendkívül tartós, ugynevezett házi vászon darabja 3 korona 50 fillér.

2000 méter

egyféle mosott (madapolan) schiffon méterenkint 34 krajczár — e minőség rendes forgalmi ára 45 krajczár.

Rosenblüh H. és Társa

divatüzlet, Arad.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szővésihibával rendkívül olcsón.

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szővésihibával rendkívül olcsón.

Alkalmi vételi!

391

Nagy és kisebb szőnyegek csekély szővésihibával rendkívül olcsón.

Alkalmi vételi!